“AZVİRT” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərində başa çatmış illər üzrə

"AZVİRT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI	1
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	2-4
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat	5-6
Məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat	7
Kapitalda dəyişiklik haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat	8
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat	9-10
Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	11-74

KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR BƏYANATI 31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

Bu bəyanat "AzVirt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (bundan sonra "Cəmiyyət") və onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı Qrup rəhbərliyinin və müstəqil auditorların göstərilən məsuliyyətlərini fərqləndirmək məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik, 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun maliyyə vəziyyətini və həmin il tarixində başa çatmış illər üzrə əməliyyat nəticələrini, kapitalda dəyişiklikləri və pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") müvafiq olaraq düzgün hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Uyğun mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və mütəmadi olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun təxminlərin və qərarların qəbul edilməsi;
- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının mühasibat uçotu siyasətinə uyğunluğunun bəyan edilməsi və əgər bu standartlardan əhəmiyyətli kənarlaşmalar varsa, bu halların konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında açıqlanması və izah edilməsi; və
- Əgər yaxın gələcəkdə Qrup işini normal şərtlər altında davam etdirəcəksə, hesabat tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının davamlılıq prinsipi əsasında hazırlanması.

Rəhbərlik, həmçinin aşağıdakılara görə məsuldur:

- Qrup daxilində səmərəli və keyfiyyətli daxili nəzarət sisteminin işlənib hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsi;
- Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının mühasibat uçotu siyasətlərinə uyğun olaraq düzgün hazırlanması və Qrupun maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat sisteminin təşkil edilməsi;
- Yerli mühasibat sisteminin qanunvericilik və Azərbaycan Respublikasının mühasibat standartlarına uyğun olaraq təşkil edilməsi;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Qrupun aktivlərinin qorunmasının təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanunauyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərində başa çatmış illər üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 18 iyul 2017-ci il tarixində Qrupun rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik adından:

Elnur Əliyev
İdarə Heyətinin üzvü

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Məzahir Məmmədov
Baş Mühasib

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

BAKER TILLY AZERBAIJAN
10 YEARS OF EXCELLENCE

Audit, Tax and Consulting
Demirchi Tower, 16th floor
Khojaly Avenue, 37
AZ1025, Baku
Azerbaijan

T: + 994 (12) 404 7 666
F: + 994 (12) 404 7 667

office@bakertilly.az
www.bakertilly.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

"AzVirt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və Rəhbərliyinə:

Şərti Rəy

Biz, "AzVirt" MMC ("Cəmiyyət"), eləcə də onun törəmə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup") 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat, həmin tarixdə başa çatmış illər üzrə məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Hesab edirik ki, əlavə olunmuş konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini, eləcə də göstərilən tarixlərdə başa çatmış illər üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına əlavə edilmiş 2 saylı Qeyddə təsvir olunmuş mühasibat uçotunun əsaslarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından ədalətli əks etdirir.

Şərti Rəy üçün Əsas

Biz aşağıda qeyd olunmuş tarixlərdən daha sonrakı tarixdə Qrupun auditorları olaraq təyin olunduğumuz üçün Qrupun 31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatda 509 min AZN (31 dekabr 2015-ci il: 8,608 min AZN; 31 dekabr 2014-cü il: 15,547 min AZN) məbləğində qeyd olunmuş Cəmiyyətin mal-material ehtiyatlarının qalıqlarının kəmiyyəti və vəziyyəti ilə bağlı kifayət qədər əminlik əldə etmək üçün lazımi audit prosedurlarını həyata keçirmək iqtidarında olmamışıq. Biz, həmçinin mal-material ehtiyatlarının mövcudluğu ilə bağlı alternativ üsullar vasitəsilə əminlik əldə edə bilməmişik. Bu məsələlərin nəticəsi olaraq, biz uçota alınmış və ya alınmamış mal-material ehtiyatlarının qalıqları, eləcə də məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat, səhmdar kapitalında dəyişikliklər haqqında konsolidasiya edilmiş hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatı təşkil edən elementlər ilə bağlı hər hansı bir düzəlişin tələb olunub olunmadığını müəyyən edə bilməmişik.

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə Hesabatlarının Auditi üçün Auditorun Məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Etika məcəlləsinin" (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Qrupdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə görə və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar, saxtakarlıq və ya xətalardan qaynaqlanan əhəmiyyətli təhriflərin qarşısının alınması məqsədi ilə zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminin təşkil edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Qrupu ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanma prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Audit Standartlarının ("BAS") tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamama riski xətalar nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq əlbir hərəkətlər, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.
- Qrupun daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtilə, bu şərtlər çərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən edilmiş uçot təxminlərinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk.
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə ediməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Qrupun fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında qənaətə gəldiyimiz halda, auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqəti cəlb etməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın təqdim edilməsi tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Qrupun fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

BAKER TILLY
AZERBAIJAN

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Baker Tilly Azerbaijan

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

"AZVİRT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNƏ
(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
AKTİVLƏR				
Uzunmüddətli aktivlər:				
Əmlak, tikili və avadanlıq	6, 28, 29	42,640	50,196	55,860
Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişləri	28	193	-	-
Qeyri-maddi aktivlər	7	65	78	96
Bioloji aktivlər	8, 28	348	383	-
Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	9	-	19,325	6,794
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		**43,246**	**69,982**	**62,750**
Cari aktivlər:				
Ödənilmiş əlavə dəyər vergisi	10	5,475	15,801	13,061
Ödənilmiş vergilər		1,723	813	-
Bioloji aktivlər	8, 28	161	197	-
Mal-material ehtiyatları	11, 28	10,715	8,608	15,547
Mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri	12, 28	2,883	6,752	14,128
Verilmiş kreditlər	13, 32	3,035	133	67
Subpodartçılarda saxlanılmış əmanətlər	14, 28	839	939	1,647
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	15	42,335	39,404	59,351
Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər	16	-	852	952
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	17	4,696	1,072	11,047
Digər aktivlər	18	431	340	916
Cəmi cari aktivlər		**72,293**	**74,911**	**116,716**
CƏMİ AKTİVLƏR		**115,539**	**144,893**	**179,466**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL				
ÖHDƏLİKLƏR:				
Uzunmüddətli öhdəliklər:				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	19	-	8,576	3,115
Müştərilərdən alınmış avanslar	20	-	4,846	14,326
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	30	10	810	2,272
Digər öhdəliklər	23, 28	15	14	8
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**25**	**14,246**	**19,721**
Cari öhdəliklər:				
Borc vəsaitləri	21	3,680	10,028	1,905
Müştəridən alınmış avans ödənişləri	20	5,221	20,660	15,103
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	19	10,216	-	-
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	22	29,999	49,263	94,301
Ödəniləcək vergilər		5,483	4,584	14,127
Digər öhdəliklər	23, 28	1,313	1,734	87
Cəmi cari öhdəliklər		**55,912**	**86,269**	**125,523**
Cəmi öhdəliklər		**55,937**	**100,515**	**145,244**

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNƏ (Davamı)
(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
KAPİTAL:				
Səhmdar kapitalı	24	129	129	129
Bölüşdürülməmiş mənfəət		50,974	37,191	34,686
Digər ehtiyatlar		7,771	5,951	49
Məcmu məzənnə fərqləri		728	1,107	(642)
Cəmi kapital		**59,602**	**44,378**	**34,222**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**115,539**	**144,893**	**179,466**

Rəhbərlik adından:

Elnur Əliyev
İdarə Heyətinin üzvü

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Məzahir Məmmədov
Baş Mühasib

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

11-74-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"AZVİRT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MƏCMU GƏLİR HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ
(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Tikinti müqavilələri üzrə gəlirlər	25	188,653	231,519	558,762
Xidmətlərin dəyəri	26	(159,536)	(210,192)	(504,680)
Ümumi mənfəət		**29,117**	**21,327**	**54,082**
Ümumi və inzibati xərclər	27, 32	(7,001)	(8,899)	(10,413)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	6	(2,322)	(1,486)	(1,950)
Debitor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	15	(940)	(498)	(5,544)
Digər xərclər	28	(748)	(451)	(422)
Digər gəlirlər	29	555	1,046	40
Əməliyyat gəlirləri		**18,661**	**11,039**	**35,793**
Maliyyə gəlirləri		16	146	57
Maliyyə xərcləri		(1,020)	(314)	(372)
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə (zərər)/gəlirlər, xalis		(221)	480	513
Mənfəət vergisindən əvvəl gəlir		**17,436**	**11,351**	**35,991**
Mənfəət vergisi xərci	30	(3,653)	(2,508)	(7,239)
İL ÜZRƏ XALİS MƏNFƏƏT		**13,783**	**8,843**	**28,752**
DİGƏR MƏCMU (ZƏRƏR)/GƏLİR				
Sonradan mənfəət və zərər hesablarına yenidən təsnif ediləcək maddələr				
Xarici əməliyyatların çevrilməsindən yaranan məzənnə fərqləri		(379)	1,749	(729)
İl üzrə digər məcmu (zərər)/gəlir		**(379)**	**1,749**	**(729)**
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR		**13,404**	**10,592**	**28,023**

Rəhbərlik adından:

Elnur Əliyev
İdarə Heyətinin üzvü

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Məzahir Məmmədov
Baş Mühasib

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

11-74-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"AZVİRT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ
(min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Digər ehtiyatlar	Məcmu məzənnə fərqləri üzrə ehtiyat	Cəmi
1 yanvar 2014-cü il	**129**	**11,154**	**(1,588)**	**87**	**9,782**
İl üzrə xalis mənfəət	-	28,752	-	-	28,752
İl üzrə digər məcmu zərər	-	-	-	(729)	(729)
Səhmdarlar tərəfindən ianə edilmiş vəsaitlər	-	-	1,637	-	1,637
Elan edilmiş dividendlər	-	(5,220)	-	-	(5,220)
31 dekabr 2014-cü il	**129**	**34,686**	**49**	**(642)**	**34,222**
İl üzrə xalis mənfəət	-	8,843	-	-	8,843
İl üzrə digər məcmu gəlir	-	-	-	1,749	1,749
Səhmdarlar tərəfindən ianə edilmiş vəsaitlər	-	-	5,902	-	5,902
Elan edilmiş dividendlər	-	(6,338)	-	-	(6,338)
31 dekabr 2015-ci il	**129**	**37,191**	**5,951**	**1,107**	**44,378**
İl üzrə xalis mənfəət	-	13,783	-	-	13,783
İl üzrə digər məcmu zərər	-	-	-	(379)	(379)
Səhmdarlar tərəfindən ianə edilmiş vəsaitlər	-	-	1,820	-	1,820
31 dekabr 2016-cı il	**129**	**50,974**	**7,771**	**728**	**59,602**

Rəhbərlik adından:

Elnur Əliyev
İdarə Heyətinin üzvü

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Məzahir Məmmədov
Baş Mühasib

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

11-74-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"AZVİRT" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT 31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ:				
Mənfəət vergisindən əvvəl gəlir		17,436	11,351	35,991
Nağdsız vəsaitlər üzrə düzəlişlər:				
Əmlak, tikili və avadanlıqların amortizasiyası	6	6,638	8,666	9,162
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	7	15	14	17
Bioloji aktivlərin amortizasiyası	8	60	58	-
Maliyyə gəliri		(16)	(146)	(57)
Maliyyə xərcləri		1,020	314	372
Xarici valyuta mübadiləsi üzrə (gəlir)/zərər, xalis		221	(480)	(513)
Əmlak, tikili və avadanlıqların amortizasiyası	6	2,322	1,486	1,950
Debitor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	15	940	498	5,544
Tikinti müqavilələri üzrə ehtimal olunan zərərlər üzrə zəmanət təminatı	23	177	-	-
Mal-material ehtiyatlarının hesabından silinmələr üzrə zərər	28	368	156	137
Bioloji aktivlərin silinməsi üzrə zərər	28	142	-	-
Əmlak, tikili və avadanlıqalrın silinməsi üzrə (gəlir)/zərər	28, 29	(83)	27	25
Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişlərinin dəyərsizləşməsi	28	-	-	167
Mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişlərinin dəyərsizləşməsi	28	-	268	-
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlərin dəyərsizləşməsi	28	-	-	93
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		29,240	22,212	52,888
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklər				
Əməliyyat aktivlərində (artma)/azalma:				
Ödənilmiş ƏDV		10,326	(2,740)	370
Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər		19,364	(12,454)	(3,342)
Mal-material ehtiyatları		1,394	13,891	18,162
Subpodratçıların əmanətləri		100	708	65,670
Debitor borcları və alınacaq digər vəsaitlər		(2,971)	20,674	(38,707)
Digər aktivlər		(82)	576	2,661
Əməliyyat aktivlərində artma/(azalma):				
Subpodartçılardan alınmış əmanətlər		1,640	5,451	1,608
Subpodratçılardan alınmış avanslar		(20,405)	(3,952)	(22,584)
Kreditor borcları və ödəniləcək digər vəsaitlər		(19,355)	(45,038)	(69,109)
Ödənilməli vergilər		(4,465)	(14,339)	(2,809)
Digər öhdəliklər		(794)	1,408	94
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan/(fəaliyyətinə yönələn) xalis pul vəsaitləri		**13,992**	**(13,603)**	**4,901**

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA KONSOLİDASİYA EDİLMİŞ HESABAT (DAVAMI)
31 DEKABR 2016, 2015 VƏ 2014-CÜ İL TARİXLƏRİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İLLƏR ÜZRƏ

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd-lər	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ:				
Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə ödənişlər		(1,646)	(4,604)	(7,881)
Qeyri-maddi aktivlər üzrə ödənişlər		-	(11)	1
Bioloji aktivlər üzrə ödənişlər		(131)	(638)	-
Təqdim olunmuş kreditlər		(2,902)	(66)	(67)
Əmlak və avadanlığın silinməsindən daxilolmalar		432	2,210	230
Alınmış avanslar		16	146	57
Banklarda yerləşdirilmiş əmanətlərdən daxilolmalar		852	100	112
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri		**(3,379)**	**(2,863)**	**(7,548)**
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ:				
Qısamüddətli borc öhdəliklərinə (yönəlmiş)/daxil olmuş vəsaitlər		(7,672)	8,123	1,908
Borc öhdəlikləri üzrə ödənilmiş faizlər		(1,020)	(314)	(372)
Ödənilmiş dividendlər		-	(6,338)	(5,220)
Səhmdarlar tərəfindən ianə edilmiş vəsaitlər		1,820	5,902	1,637
Maliyyələşdirmə fəaliyyətinə (yönəlmiş)/daxil olan xalis pul vəsaitləri		**(6,872)**	**7,373**	**(2,047)**
Xarici valyutada saxlanılan pul vəsaitlərinin qalıqları üzrə məzənnə fərqi dəyişikliklərinin təsiri		(117)	(882)	(113)
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALETLƏRİNDƏ ARTMA/(AZALMA)	17	3,624	(9,975)	(4,807)
BANK OVERDRAFTLARI ÇIXILMAQLA PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin əvvəlinə*	17	**1,072**	**11,047**	**15,854**
BANK OVERDRAFTLARI ÇIXILMAQLA PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin sonuna*	17	**4,696**	**1,072**	**11,047**
Bank overdraftları	17	-	(10,028)	(1,905)
BANK OVERDRAFTLARI DAXİL OLMAQLA PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin sonuna*	17	**4,696**	**(8,956)**	**9,142**

Rəhbərlik adından:

Elnur Əliyev
İdarə Heyətinin üzvü

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Məzahir Məmmədov
Baş Mühasib

18 iyul 2017-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

11-74-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

1. QRUP HAQQINDA MƏLUMAT

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

"AzVirt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti ("Cəmiyyət") 29 iyun 1995-ci il tarixində Azərbaycanda "Azərbaycan Hava Yolları" (AZAL) Dövlət Konserni, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Almaniyanın Virtgen İnternational Gmbh şirkətinin iştirakı ilə müvafiq olaraq mülkiyyətin 11%, 40% və 49% bölüşdürülməsi əsasında Azərbaycan-Almaniya Birgə Müəssisəsi olaraq təsis edilmişdir və daha sonra 5 may 2004-cü il və 16 dekabr 2006-cı il tarixində Qrup "AzVirt" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti olaraq yenidən qeydiyyatdan keçmiş və özəlləşdirilmişdir. İlk öncə Bakı ərazisində şəhər yollarının tikintisi ilə məşğul olan Qrup, zaman keçdikcə yol və hava limanı infrastruktur layihələri üzrə tam xidmət göstərən beynəlxalq şirkətə çevrilmişdir. Cəmiyyət məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdir və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır.

Cəmiyyət aşağıdakı törəmə müəssisələr, filiallar və nümayəndəliklər (birlikdə "Qrupu") tərəfindən təmsil olunur:

- "AzVirt Ogranak Beograd" Belqrad, Serbiya Respublikasında qeydə alınmış və yerləşən nümayəndəlikdir;
- "AzVirt Balkan Construction" MMC Belqrad, Serbiya Respublikasında qeydə alınmış və yerləşən 100% törəmə müəssisədir;
- "AZROM International Construction" Buxarest, Rumıniyada qeydə alınmış və yerləşən nümayəndəlikdir;
- "AzVirt Latviya" Riqa, Latviya Respublikasında qeydə alınmış və yerləşən nümayəndəlikdir.
- "AzVirt Astana" Astana, Qazaxıstan Respublikasında qeydə alınmış və yerləşən nümayəndəlikdir;
- "Sami Keçi Fermer Təsərrüfatı" MMC kənd təsərrüfatı biznesi ilə məşğul olan Azərbaycan Respublikasında qeydə alınmış və 100% törəmə müəssisədir.

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı Bəşir Bünyadov küçəsi 26b, Bakı AZ1040, Azərbaycan Respublikasıdır.

Cəmiyyətin Səhmdarları

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Cəmiyyətin dörd səhmdarı mövcud olmuşdur:

Səhmdarlar	31 dekabr 2016-cı il, %	31 dekabr 2015-ci il, %	31 dekabr 2014-cü il %
Cənab Martin Manfred	30.00	30.00	30.00
Falcom Holding s.a.r.l. (Lüksemburqda qeydiyyatdan keçmişdir)	25.00	25.00	25.00
Cənab Elnur Əliyev	25.00	25.00	25.00
Cənab Sakhariaz Valter	20.00	20.00	20.00
Cəmi	**100.00**	**100.00**	**100.00**

Qrupun fəaliyyət mühiti

Qrup fəaliyyətini Azərbaycan və Serbiya Respublikalarında həyata keçirir.

Azərbaycan Respublikası

İnkişaf etməkdə olan bir bazar kimi, hazırda Azərbaycan Respublikasında daha inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatında mövcud olan biznes və tənzimləyici infrastruktur inkişaf etdirilir.

2014-cü il ərzində xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsini nəzərə alaraq Azərbaycan Respublikasında iqtisadi artım, kapital dəyəri və kapitala keçid ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam edir. Bu proses Qrupun gələcək maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və gələcək biznes planlarına mənfi təsir göstərə bilər.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişatından xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik, Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi dəyişiklikləri, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyildir.

Əlavə olaraq, ARMB-nin qərarı ilə 21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan manatı təxminən 34% devalvasiyaya uğramışdır və daha sonra, ARMB 21 dekabr 2015-ci il tarixində ABŞ dolları və digər əsas valyutalara qarşı Azərbaycan manatının təxminən 48% birdəfəlik devalvasiyası ilə nəticələnən üzən məzənnə tətbiq etməyi qərara almışdır. Azərbaycan manatının devalvasiyası 2016-cı ildə də davam etmiş və Azərbaycan manatı 31 dekabr 2016-cı il tarixinə qədər ABŞ dolları qarşısında 14%, Avro qarşısında isə 9% zəifləmişdir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrində baş verən bazar fəallığının azalması və iqtisadi artım sürətinin zəifləməsindən əziyyət çəkir. Dövlət bir sıra stabilləşdirmə tədbirləri tətbiq edir və Rəhbərlik hesab edir ki, mövcud şəraitdə Qrupun davamlılığını təmin etmək üçün lazımi tədbirlər görülür.

16 dekabr 2016-cı il tarixində Azərbaycan Hökuməti 1 yanvar 2017-ci il tarixində "Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əlavələr və dəyişikliklər edilməsi" barədə yeni qanun qəbul etmişdir. Çoxsaylı düzəlişlər Azərbaycan Respublikasında bütün fəaliyyət göstərən sahibkarlar, o cümlədən kənd təsərrüfatı üçün əhəmiyyətli təsir göstərəcək. Qrup hesab edir ki, yeni düzəlişlər kənd təsərrüfatı sahələri üçün bir çox güzəştləri nəzərdə tutduğu üçün bu düzəlişlər Qrupunun gələcək fəaliyyətinə çox müsbət təsir göstərəcək.

20 dekabr 2016-cı il tarixində Azərbaycan Respublikasının prezidenti növbəti 10 il üçün "Kənd Təsərrüfatı Sənayesinin Strateji Xəritəsi" ilə bağlı sərəncam imzalamışdır. Sərəncam kənd təsərrüfatı sahəsini inkişaf etdirilməsində ərzaq dayanıqlılığının gücləndirilməsi, maliyyəyə çıxışın asanlaşdırılması və Azərbaycan Respublikasında biznes şəraitinin yaxşılaşdırılması yollarını vurğulayır.

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə və müxtəlif şərhlərə məruz qalır. 1 yanvar 2017-ci il tarixindən etibarən qüvvəyə minən Vergi Məcəlləsinə edilmiş son dəyişikliklər kiçik və orta sahibkarlığı stimullaşdırmağı, pərakəndə ticarətdə rəqabət mühitini təmin etməyi və vergi yükünü optimallaşdırmağı məqsədilə nəzərdə tutur. Kənd təsərrüfatı məhsulunun pərakəndə satış qiyməti ilə maya dəyəri arasındakı fərqi izah edən "ticarət əlavəsi" termini təqdim edilmişdir. Vergi ödəyəciləri olan müəssisələr həmin malların uçotunu ayrıca apardıqları təqdirdə ticarət əlavəsinə ƏDV hesablanacaq.

Serbiya Respublikası

Qlobal maliyyə böhranı Serbiyada iqtisadi artım modelində struktur zəifliklərini üzə çıxarmış və fiskal konsolidasiyaya ehtiyac olduğunu təlqin etmiş və bazar iqtisadiyyatına natamam keçidi sürətləndirilməsi təklif olunmuşdur. Hökumət struktur islahatların tətbiqini artırmış, sosial sektorun transformasiyasının daxil edilməsini diqqət mərkəzində saxlamışdır.

Hökumətin iqtisadi islahatlar proqramı əhalinin məşğulluğunun gücləndirilməsi və yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsi, iqtisadiyyatın bərpası və inkişafı üçün lazımi mühitin yaradılması və iqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması, eləcə də borcların toplanmasının dayandırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Artımın orta müddətli dövr ərzində 2016-ci ildə təxminən 2.8%-dən 4%-ə qədər sürətləndirilməsi proqnozlaşdırılır. Əhəmiyyət kəsb edən investisiya ilə birlikdə istehlakın artmasının inkişafın aparıcı qüvvəsi olacağı gözlənilir.

Həyata keçirilən fiskal konsolidasiya proqramı maliyyə kəsiri üçün ortamüddətli perspektivdə ÜDM-in təxminən 1% azalacağına yönəlir. Bu da öz növbəsində 2019-cu ilə qədər ÜDM-in bir hissəsi olaraq dövlət borcunun 70%-dən az olmasına gətirib çıxaracaq. Tədricən bərpa edilən daxili tələbat ilə birlikdə inflyasiyanın 2017-ci ildə hədəf səviyyəsinə qayıtması müəyyən edilir. Fiskal konsolidasiya uğurla davam edir və 2016-cı ildə ümumi dövlət büdcəsinin kəsiri 2014-cü ildə ÜDM-in 6.6% ilə müqayisədə 1.4% -ni təşkil etmişdir.

Serbiya vergi rejimi rəqabətədavamlıdır. Korporativ vergi dərəcəsi 15% səviyyəsində müəyyənləşdirilmişdir. Şəxsi mənfəət vergisi 10% və 15.5% arasındadır. Əmlak vergisi kimi bəzi vergilər istisna olmaqla vergilər mərkəzi hökumət tərəfindən qeydə alınır. Standard ƏDV dərəcəsi 20% təşkil edir və əsas ərzaq və əczaçılıq məhsulları üzrə aşağı ƏDV dərəcəsi 10% təşkil edir.

Latviya Respublikası

Latviya Respublikası azad bazar iqtisadiyyatı prinsiplərini tətbiq edir, yəni iqtisadi siyasət dövlət müdaxiləsini azaltmaq və inhisarların qarşısını almaq məqsədi daşıyır. Latviya Avropa iqtisadi zonasına inteqrasiya etmək və böyük üzv dövlətlərlə bərabər səviyyədə olmaq üçün tədbirlər görür.

2016-cı ildə Latviyanın iqtisadi artımı daha sonra sərmayələrin azalması ilə nəticələndi, lakin AB-nin maliyyələşdirmə dövründə yüksəliş və əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin artması ilə əlaqədar bir illik proqnoz üzrə 3% artacağı gözlənilir. Bəzi sərtləşdirmələrə baxmayaraq, əmək bazarında bu seçimdən istifadə olunmalı və işsizlik səviyyəsi aşağı enməlidir. Enerji qiymətində təzyiqlərlə yanaşı, daxili tələbatın artması yanacaq inflyasiyasında özünü göstərir. Hökumətin borclanması daha çox kapital xərclənməsi və vergilərin azaldılması tədbirləri vasitəsilə ÜDM-in 2016-cı ildə balanslaşdırılmış vəziyyətdən 2018-ci ildə 1.7% səviyyəsinə çatdırılması nəzərdə tutulur. Qarşıdan gələn 2017 və 2018-ci illər üçün bəzi iqtisadi göstəricilərin aşağıdakı kimi olması gözlənilir: ÜDM-in artım dərəcəsi 2018-ci ildə 2017-ci ilə nəzərən 3.2%-dən 3.5%-ə artacaq. İnflyasiyanın 2018-ci ildə 2.2%-dən 2%-ə qədər azalması gözlənilir. Bu tendensiya işsizliyin səviyyəsinə müsbət təsir göstərəcək, məsələn, növbəti il, 2018-ci il üzrə işsizlik səviyyəsinin 9.2%-dən 8.7%-ə qədər azalması gözlənilir.

Latviyanın vergi sisteminə həm Latviya qanunvericiliyi, həm də Avropa İttifaqı tərəfindən qoyulmuş tələblər təsir göstərir. Bununla yanaşı, vergi dərəcələri, vergi güzəştləri və müavinətlərin ödənilməsi üzrə Latviyanın çoxşaxəli sistemi hər bir vergi ödəyicisinə vəsaitlərin idarə olunması üzrə optimal sektor seçmək imkanı verir. Latviya Respublikası Avropa İttifaqında qüvvədə olan ən aşağı effektiv (orta göstərici) vergi dərəcəsinə malikdir. Fərdi vergi güzəştləri ilə ticarət biznesinin bir çox sahələri mövcuddur – 80%-dən 100%-dək olan ödənişlər mövcuddur.

Rumıniya Respublikası

2016-cı ilin yanvar ayında Dünya Bankı və Rumıniya Respublikasının Hökuməti arasında 2023-cü ilədək effektiv olacaq Qarşılıqlı Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Memorandum struktur islahatların inkişaf etdirilməsi, dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi və Avropa İttifaqına sürətlə yanaşmasına nail olmaq üçün Dünya Bankının Rumıniyaya davamlı dəstəyi üçün baza təmin edir.

Rumıniya iqtisadiyyatı 2016-cı ildə 4.8% artaraq 2008-ci ildən bəri ən yüksək həddə çatmışdır və AB-də sürətli inkişaf edən üçüncü ölkə iqtisadiyyatıdır. Artım 2016-cı ilin yanvar ayında standart əlavə dəyər vergisinin 24%-dən 20%-ə qədər azaldılması və minimal və dövlət sektorunda əməkhaqlarının və təqaüdlərin artırılması ilə gücləndirilmiş xüsusi istehlaka yönəldilmişdir. Dövlət investisiyaları olaraq dayandırılmış investisiya artımı AB investisiyalarının maliyyələşdirilməsində azalma olduğu üçün azalmışdır.

Artım əlavə maliyyə tənzimləmə tədbirləri ilə gücləndirilərək 2017-ci ildə davamlı olması gözlənilir. 2017-ci ilin əvvəlində ƏDV dərəcəsi 19%-ə qədər azaldıldı və Hökumət tərəfindən əlavə tədbirlər, o cümlədən mimimum əməkhaqqı üzrə 16% artım və müəyyən məbləğdən aşağı təqaüdlər üzrə vergi ixtisarları qəbul edilmişdir. İstehlakda əlavə artımın cari hesab kəsrini 2016-cı ilin sonuna nəzərən 2017-ci ildə 2.4%-dən 3.1%-ə artıracağı gözlənilir.

Qazaxıstan Respublikası

Qazaxıstan Respublikası aşağı orta gəlirdən yuxarı orta gəlir statusuna 20 ildən az bir müddətdə keçmişdir. Ölkə 2006-cı ildən etibarən yuxarı ortagəlirli qrupa keçmişdir. 2002-ci ildən etibarən adambaşına düşən ÜDM-in həcmi altı dəfə artmışdır və yoxsulluğun səviyyəsi kəskin şəkildə aşağı düşmüşdür.

Qazaxıstan iqtisadiyyatı qlobal neft qiymətləri və daxili tələbatın uzunsürən tənəzzülündən əziyyət çəkirdi. ÜDM-in real artımı 2015-ci ilə nəzərən 2016-cı ildə 1.2%-dən 1%-ə qədər azalmışdır.

Cari hesabın mövqeyi neft qiymətinin və əldə olunan gəlirin aşağı olması səbəbindən pisləşmişdir və nəticədə 2015-ci il ilə müqayisədə ÜDM-də kəsirin səviyyəsi 2016-cı ildə 3%-dən 6.1%-ə qədər artmışdır.

Büdcə kəsiri 2016-cı ildə ÜDM-in 5.3%-ni təşkil etmişdir (2015-ci il: 7.8%). Qeyri-neft kəsiri 2016-cı ildə ÜDM-in 10.2% səviyyəsində qalmışdır. Bu böhrandan əvvəlki səviyyədən 2% daha yüksəkdir.

Əsas ssenariyə əsasən, iqtisadi fəallığın orta müddətli dövr ərzində tədricən artacağı proqnozlaşdırılır, lakin artımın neft qiyməti şokunun iqtisadiyyata vurduğu zərbələrdən yəni 2014-cü ildən əvvəlki artımdan daha ləng olması ehtimal edilir. 2017-ci və 2019-cu illər ərzində real ÜDM-in ildə 2.4-2.9% səviyyəsində artacağı proqnozlaşdırılır, bu da 2019-cu ildə yoxsulluq səviyyəsinin 17%-ə qədər azalmasına səbəb olacaq.

2. ƏSAS MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Giriş

Qrupun maliyyə ili dekabr ayının son günü başa çatır. Əvvəlki illərdə konsolidasiya edilmiş hesablar Azərbaycan Respublikasının Ümumi Qəbul olunmuş Mühasibat Uçotu Prinsipləri ("AZ GAAP) çərçivəsində hazırlanmışdır. 1 yanvar 2014-cü ildən etibarən Qrup qərar qəbul edərək konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına müvafiq olaraq ("MHBS") hazırlayır.

31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun MHBS əsasında hazırlanmış konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ilk tam toplusudur.

Aşağıdakı bəyanat Qrupun ötən ildə təqdim olunmuş maliyyə fəaliyyəti və maliyyə vəziyyətini MHBS əsasında hansı şəkildə hazırlandığını izah edir.

Buraya aşağıda qeyd olunmuş MHBS əsasında yenidən təqdim olunmuş konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları daxildir:

- 1 yanvar 2014-cü il tarixinə, Qrupun MHBS-ə keçid tarixinə Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatı;
- 31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə Qrupun məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatı və 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatı;
- Qrup pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatını AZ GAAP əsasında hazırlamamışdır.

Uyğunluq haqqında bəyanat

MHBS-in ilk dəfə qəbul edilməsinə dair qaydaları MHBS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk Dəfə Qəbul edilməsi" standartında müəyyən edilmişdir. MHBS 1 standartının tələblərinə müvafiq olaraq müəssisənin MHBS-ə uyğun hazırlanmış tam maliyyə hesabatları hesabat tarixinə qüvvədə olan hər bir MHBS-in şərtlərini yerinə yetirməlidir. Ümumi qayda olaraq, MHBS 1, hesabat tarixinə qüvvədə olan standartların retrospektiv şəkildə tətbiq edilməsini tələb edir. Buna baxmayaraq, retrospektiv tətbiq etmə, bəzi sahələrdə, xüsusilə konkret əməliyyatın nəticəsi məlum olduqdan sonra retrospektiv tətbiq etmə rəhbərlik tərəfindən mühakimələr irəli sürülməsini tələb etdikdə qadağan olunur. Əlavə olaraq, standartlara uyğunlaşdırmaq üçün aparılan əməliyyatların xərcləri maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinin gəlirlərindən artıq olacağı güman edildikdə BMHS-in tam retrospektiv tətbiqi üzrə bir neçə məhdud əlavə güzəştlər verilir. Güzəştlərin iki növü var:

- Məcburi güzəştlər;
- Əlavə güzəştlər.

Qrup, bütün məcburi güzəştləri tətbiq etmişdir.

Yerli mühasibat uçotu standartlarına müvafiq olaraq hazırlanmış 31 dekabr və 1 yanvar 2014-cü il tarixlərinə konsolidasiya edilmiş kapital və 31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə konsolidasiya edilmiş məcmu gəlirin uyğun tarixlərdə və uyğun dövrlər üzrə MHBS əsasında hazırlanmış konsolidasiya edilmiş kapital və konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir ilə üzləşdirilməsi 35 saylı Qeyddə təqdim edilmişdir.

Fasiləsizlik prinsipi

MHBS-ə uyğun hazırlanmış konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərməsini və yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur. Rəhbərlik, Azərbaycan Respublikasının qanunlarına və qaydalarına müvafiq olaraq ləğv etmək, kommersiya fəaliyyətini dayandırmaq və ya kreditorlardan müdafiə olunmaq yollarını axtarmaq niyyəti və ya zərurəti olmadan Qrupun yaxın gələcəkdə işini davam etdirəcəyini düşünür.

Müvafiq olaraq, aktivlər və öhdəliklər normal şərtlər altında Qrupun aktivlərini reallaşdıracağı və öhdəliklərini yerinə yetirəcəyi əsaslar üzrə qeydə alınır. Bəzi maliyyə hesabatları standartları rəhbərlik tərəfindən Qrupun fasiləsizlik prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri və nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və fasiləsizlik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Fasiləsizlik prinsipinin fərziyyələrinə dair Rəhbərliyin qiymətləndirməsinə müəyyən vaxt çərçivəsində mahiyyəti üzrə qeyri-müəyyən hadisələr və şərtlərin gələcək nəticələri haqqında fikir bildirilməsi daxildir.

Təqdimatın digər əsasları

MHBS-ə uyğun hazırlanmış konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları, başqa cür qeyd edilməyənə qədər, Azərbaycan Manatı ("AZN") ilə ifadə edilir. MHBS-ə uyğun hazırlanmış konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları tarixi dəyər əsasında tərtib edilmişdir.

Qrup mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunlarına müvafiq olaraq təşkil etmişdir. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları mühasibat yazılışları əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır. Bu düzəlişlərə əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən müəyyən aktivlər və öhdəliklərin, gəlir və xərclərin müvafiq maliyyə hesabatının məzmununa yenidən təsnifləşdirmələri daxildir.

Əsas uçot prinsipləri aşağıda göstərilir:

Konsolidasiyanın prinsipləri

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrup və törəmə müəssisələrinin (Qrup tərəfindən nəzarət edilən müəssisələr) maliyyə hesabatlarını birləşdirir. Nəzarət, fəaliyyətlərdən mənfəət əldə etmək üçün investisiya obyektinin maliyyə və əməliyyat siyasətini idarə edilməsində Qrupun səlahiyyətli olduğu zaman təmin edilir.

İl ərzində alınmış və ya satılmış törəmə müəssisələrin gəlir və xərcləri müvafiq olaraq, alınma tarixindən etibarən və satılma tarixinə qədər məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabata daxil edilir.

Hətta qeyri-nəzarət payı üzrə nəticələr mənfi saldo ilə yekunlaşdığı hallarda belə törəmə müəssisələrin cəmi məcmu gəliri Qrupun sahibkarlarına və qeyri-nəzarət payına aid edilir.

Zəruri olduqda, törəmə müəssisələrin mühasibat uçotu siyasətini Qrupun digər üzvləri tərəfindən istifadə edilmiş siyasətlərə uyğunlaşdırmaq məqsədilə törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər olunur.

Bütün qrupdaxili əməliyyatlar, qalıqlar, gəlir və xərclər konsolidasiya zamanı tam silinir.

Qrupun mövcud törəmə müəssisələrində olan iştirak payında dəyişikliklər

Törəmə müəssisələrində olan Qrupun iştirak payında dəyişikliklər törəmə müəssisələrin üzərində olan nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnmir və kapital əməliyyatları kimi qeyd olunur. Qrupun nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının qalıq dəyəri törəmə müəssisələrində olan iştirak payındakı müvafiq dəyişiklikləri göstərmək üçün dəyişdirilmişdir. Qeyri-nəzarət payında olan dəyişikliklərin göstərilməsindən yaranan hər hansı bir fərq və əlavə olaraq ödənilmiş və ya alınmış payın ədalətli dəyəri bilavasitə kapitalda göstərilir və Qrupun səhmdarlarına aiddir.

Qrup törəmə müəssisədə olan nəzarət payını itirdikdə silinmələr üzrə mənfəət və ya zərər (i) hesablanmış ədalətli dəyərinin məcmusu və istənilən bölüşdürülməmiş payın ədalətli dəyəri və (ii) törəmə müəssisənin aktivləri (qudvil daxil olmaqla) və öhdəliklərinin əvvəlki qalıq dəyəri və istənilən qeyri-nəzarət payları arasındakı fərq kimi hesablanır. Törəmə müəssisənin aktivləri ədalətli dəyərdə və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə uçota alındıqda və müvafiq məcmu gəlir və ya zərər digər məcmu gəlirdə tanındıqda və kapitalda yığıldıqda, əvvəllər digər məcmu gəlirdə tanınmış və kapitalda yığılmış məbləğlər Qrupun müvafiq aktivləri bilavasitə sildiyi güman edilərək hesablanılır (yəni müvafiq uçot siyasətində müəyyən edildiyi kimi mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilmiş və ya bölüşdürülməmiş mənfəətə birbaşa köçürülmüş).

Nəzarətin itirildiyi tarixdə keçmiş törəmə müəssisədə hər hansı bölüşdürülməmiş investisiyanın ədalətli dəyəri MUBS 39 “Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə” standartı çərçivəsində sonrakı mühasibat uçotu üzrə ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyər və ya müvafiq olduqda, asılı və ya birgə nəzarət edilən müəssisədə investisiyanın ilkin tanınması zamanı ilkin dəyər kimi qiymətləndirilir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi satınalma metodu üzrə uçota alınır. Müəssisələrin birləşməsində köçürülmüş kompensasiya, Qrup tərəfindən köçürülmüş aktivlərin, əldə edilmiş müəssisənin keçmiş sahibləri üçün Qrup tərəfindən yaranan öhdəliklərin və Qrup tərəfindən buraxılan səhm payı üzrə iştirakın alış tarixinin ədalətli dəyərlərinin cəmi kimi hesablanacaq ədalətli dəyərdə ölçülməlidir. Satınalma ilə əlaqəli xərclər adətən yarandığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Alış tarixində, əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və qəbul edilmiş öhdəliklər aşağıdakılar istisna olmaqla alış tarixində ədalətli dəyərdə tanınır:

- Təxirə salınmış vergi aktivləri və ya öhdəlikləri, yaxud işçilərin mükafatlandırılması razılaşmaları ilə əlaqədar öhdəliklər və ya aktivlər müvafiq olaraq MUBS 12 “Mənfəət vergisi” və MUBS 19 “İşçilərin mükafatlanıdırlması” standartlarına əsasən ölçülür və tanınır;
- Əldə edilmiş müəssisənin səhm əsasında ödəniş sövdələşmələri və ya əldə edilmiş müəssisənin səhm əsasında ödəniş sövdələşmələri ilə Qrupun səhm əsasında ödəniş sövdələşmələrinin dəyişdirilməsi ilə əlaqədar pay alətləri və öhdəlikləri MHBS 2 “Alış Tarixində Pay Alətləri əsasında Ödəmə” standartı əsasında ölçməlidir; və
- MHBS 5 “Satış üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış fəaliyyətlər” standartı əsasında satış üşün saxlanılan kimi təsnif edilmiş aktivlər (və ya xaricolma qrupu) həmin standarta müvafiq olaraq ölçülməlidir.

Qudvil köçürülmüş kompensasiyanın, əldə edilmiş müəssisədə hər hansı nəzarət səhm paketinə malik olmayan iştirak payının məbləğinin və əldə edilmiş müəssisədə alıcı müəssisənin əvvəllər sahib olduğu səhm payı üzrə iştirakın alış tarixində ədalətli dəyərinin yekun məbləği əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və ya qəbul edilmiş öhdəliklərin alış tarixində xalis məbləğini üstələdiyi təqdirdə tanınmalıdır. Təkrar qiymətləndirmədən sonra əldə edilmiş müəyyən edilə bilən aktivlər və qəbul edilmiş öhdəliklərin alış tarixində xalis məbləği köçürülmüş kompensasiyanın, əldə edilmiş müəssisədə hər hansı nəzarət səhm paketinə malik olmayan iştirak payının məbləğinin və əldə edilmiş müəssisədə alıcı müəssisənin əvvəllər sahib olduğu səhm payı üzrə iştirakın alış tarixində ədalətli dəyərinin yekun məbləğini üstələyərsə, artıq məbləğ güzəştli alışdan yaranan gəlir kimi dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Cari sahibkarlıq payları və onların sahiblərinə ləğvetmə hadisəsində müəssisənin xalis aktivlərinin proporsional paylarına sahib olmaq hüququ olan nəzarət səhm paketinə malik olmayan iştirak payları ədalətli dəyərdə və ya əldə edilmiş müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərinin tanınan məbləğində cari sahibkarlıq alətlərinin proporsional payında ölçülməlidir. Ölçmə bazasının seçimi əməliyyatlar əsasında həyata keçirilir. Başqa bir ölçülmə əsası standartlar tərəfindən tələb edilməyənə qədər, nəzarət səhm paketinə malik olmayan iştirak paylarının bütün digər komponentləri onların alış tarixində ədalətli dəyərdə ölçülməlidir.

Biznes birləşməsində Qrup tərəfindən köçürülmüş kompensasiyaya şərti kompensasiya razılaşmasından meydana çıxan hər hansı aktiv və öhdəliklər daxil olduqda, şərti kompensasiya alış tarixində ədalətli dəyərində tanınmalıdır və biznes birləşməsində köçürülən kompensasiyanın bir hissəsi olaraq daxil edilməlidir. Ölçülmə dövrünün düzəlişləri olaraq müəyyən edilən şərti kompensasiyanın ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər uyğun olaraq qudvilə qarşı müvafiq düzəlişlə uyğunlaşdırılır. Ölçülmə dövrü üzrə düzəlişlər alış tarixində mövcud olan faktlar və şəraitlər haqqında ölçülmə dövrü ərzində (ölçülmə dövrü alış tarixindən etibarən bir ildən artıq olmamalıdır) əldə edilmiş əlavə məlumatlardan yaranmış düzəlişlərdir.

Ölçülmə dövrünün düzəlişləri olaraq müəyyən edilməyən şərti kompensasiyanın ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər üzrə sonrakı dövrün uçotu şərti kompensasiyanın təsniflǝndirilmə şəklindən asılıdır. Kapital kimi təsnifləşdirilmiş şərti kompensasiya hesabat tarixindən sonrakı dövrdə yenidən ölçülməməli və onun sonrakı hesablaşması kapital daxilində uçota alınmalıdır.

Aktiv və ya öhdəlik olaraq təsnifləşdirilmiş şərti kompensasiya hesabat tarixindən sonrakı tarixlərdə MUBS 39 "Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə", və ya MUBS 37 "Ehtiyatlar, Şərti Öhdəliklər və Şərti Aktivlər" standartlarına və konsolidasiya edilmiş mənfəət və zərər hesablarında tanınmış müvafiq gəlir və ya zərərlərə müvafiq olaraq yenidən ölçülür.

Mərhələlərlə əldə edilmiş müəssisələrin birləşməsində Qrup alış tarixində (Qrupun nəzarəti əldə etdiyi tarixdə) ədalətli dəyərdə özünün əvvəllər əldə edilmiş müəssisədə sahib olduğu səhm payı üzrə iştirakı yenidən ölçməli və mövcud olduğu təqdirdə yaranan gəlir və ya zərəri müvafiq olaraq mənfəət və ya zərər hesablarında tanımalıdır. Alış tarixindən əvvəlki hesabat dövrlərində digər məcmu gəlirlərdə tanınmış əldə edilmiş müəssisədə səhm payı üzrə iştirakdan yaranmış məbləğlər səhm payı üzrə iştirakı birbaşa xaric edərsə, tələb olunacaq eyni əsasda tanındığı təqdirdə mənfəət və zərər hesablarına təsnifləşdirilir.

Əgər müəssisələrin birləşməsi üçün aparılan ilkin uçot, birləşmənin baş verdiyi hesabat dövrünün sonuna qədər tamamlanmamışdırsa, Qrup öz maliyyə hesabatlarında uçotun tamamlanmadığı bəndlər üçün müvəqqəti məbləğlər haqqında məlumat verməlidir. Ölçülmə dövrü ərzində (yuxarıda qeyd olunmuşdur) Qrup alış tarixindəki kimi mövcud olan faktlar və şəraitlər haqqında əldə edilmiş və məlum olduğu təqdirdə həmin tarixdən başlayaraq tanınmış məbləğlərin ölçülməsinə təsir göstərmiş olacaq yeni məlumatı əks etdirmək üçün alış tarixində tanınmış müvəqqəti məbləğlərə retrospektiv qaydada düzəliş etməlidir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Əmlak, tikili və avadanlıqlar yığılmış amortizasiya və ehtimal edilən dəyər azalmaları üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla tarixi dəyəri ilə tanınır.

Əsas istismar və təmir xərcləri əvəzləşdirilən aktiv və ya aktivin hissələri, yoxlama xərcləri və əsaslı təmir xərclərindən ibarətdir. Aktiv və ya aktivin bir hissəsi ayrıca olaraq amortizasiya olunduqda və cari olaraq silindikdə və ya əvəzləşdirildikdə və həmin aktivlə bağlı gələcək iqtisadi gəlirlərin qrupa axını ehtimal olunduqda, xərclər kapitallaşdırıllır. Aktivin hissəsi bir komponent olaraq ayrıca nəzərə alınmadıqda, əvəvzləşdirmə dəyəri dərhal silinən əvəzləşdirilən aktivlərin qalıq dəyərini qiymətləndirmək üçün istifadə olunur. Əsas istismar proqramları ilə bağlı yoxlama xərcləri kapitallaşdırılır və növbəti yoxlama dövrü ərzində amortizasiya olunur. Bütün digər istismar xərcləri baş verdiyi zaman xərc olaraq tanınır.

Köhnəlmə

Digər əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə amortizasiya həmin əmlak, tikili və avadanlıqların qiymətini təxmin edilən faydalı istifadə müddət üzrə düz xətt metodu üzrə hesablanır:

Binalar	2%
Tikili və avadanlıqlar	4%
Maşın və avadanlıqlar	10%
Kompüter və avadanlıqlar	20%
Mebel və qurğular	20%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Qeyri-maddi aktivlər	10%
Bioloji aktivlər	10%

Aktivin qalıq dəyəri dedikdə aktivin artıq istifadə edilmiş olması və istifadə müddətinin sonunda olacağı vəziyyətdə olması fərziyyəsi ilə Qrupun həmin aktivin satışından əldə edə biləcəyi vəsaitlərin məbləği, çıxılsın satışın təxmini xərcləri, nəzərdə tutulur. Aktivin qalıq dəyəri belə o halda sıfır olur ki, Qrup həmin aktivi onun istifadə müddətinin sonuna qədər istifadədə saxlamaq niyyətində olsun. Aktivlərin qalıq dəyərləri və istifadə müddətləri hər bir hesabat tarixində müvafiq surətdə yenidən təhlil edilir və dəqiqləşdirilir.

Qalıq dəyəri, faydalı ömür təxminləri və amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq tətbiq edilir.

Əmlak, qurğu və avadanlıqların satışı və ya silinməsindən yaranan gəlir və ya zərər aktivin satışdan daxil olan vəsaitlər və qalıq məbləği arasındakı fərq olaraq müəyyən edilir və məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Əmlak, tikili, avadanlıqlar, qeyri-maddi aktivlər və bioloji aktivlərin faydalı istismar müddəti

Qrupun mülkiyyətində olan əmlak, tikili, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər Qrupun rəhbərliyinin həmin aktivlərlə bağlı biznes planları və əməliyyat hesablamalarına müvafiq olaraq faydalı istismar müddətləri üzrə düz xətt metodundan istifadə edilməklə hesablanılır.

Uzunmüddətli aktivlərin təxmin edilən faydalı istismar müddəti və qalıq dəyərinə aktivlər, xidmət texnologiyaları, qanunvericilikdə dəyişikliklər, gözlənilməyən əməliyyat şəraitinin istismar dərəcəsi təsir edir. Qrupun rəhbərliyi vaxtaşırı tətbiq edilən faydalı istismar müddətini nəzərdən keçirir. Bu təhlillər aktivlərin cari texniki vəziyyəti və Qrupa iqtisadi fayda gətirəcəkləri dövr üzrə aparılır.

Yuxarıda göstərilən amillərdən hər hansı biri köhnəlmənin gələcək dərəcələrinə, eləcə də əmlak, tikili, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin qalıq dəyərinə təsir göstərə bilər.

Əməliyyat icarəsi

Qrup icarəçi qismində çıxış etdikdə və icarə obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər icarəyə verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat icarəsi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər icarə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar üsuluna əsasən mənfəət və ya zərər hesablarında qeydə alınır. İcarə müddəti ləğv edilə bilinməyən elə müddətə deyilir ki, icarəçi gələcəkdə hər hansı əlavə haqq ödəyərək və ya ödəmədən digər müddəalarla birlikdə icarə obyektini icarəyə götürmə seçimi əldə edir və icarə müqaviləsinin əvvəlində icarəçi bu seçimdən yararlanacağı müəyyən mənada yüksək səviyyədə ehtimal olunur.

Qrup icarəyə verən subyekt qismində çıxış etdikdə əməliyyat icarəsi üzrə icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar, qeyri-maddi aktivləri və bioloji aktivlərin dəyərsizləşməsi

Hər bir hesabat dövrünün sonunda Qrup öz maddi və qeyri-maddi aktivlərini dəyərsizləşmə zərərlərinin baş verməsini təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Qrup aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin qalıq dəyərini təhlil edir.

Aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ satış xərcləri və istifadə dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksəkdir. İstifadə dəyərinin qiymətləndirilməsində proqnozlaşdırılmış gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti pulun zaman dəyəri və pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti ilə bağlı proqnoza uyğun gəlməyən aktivə xas risklər üzrə cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən Qrupun kredit dərəcələrindən istifadə etməklə pul vəsaitlərinin cari dəyərinə qədər diskontlaşdırılır.

Əgər aktiv (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidi) üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) qalıq dəyərindən azdırsa onun qalıq dəyəri qaytarılması mümkün olan məbləğə qədər azaldılır. Dəyərsizləşmə zərəri birbaşa mənfəət və zərər hesablarında qeyd olunur.

Dəyərsizləşmə zərərlərinə səbəb olan hallar növbəti dövrlərdə aradan qalxdıqda aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) qalıq dəyəri yenidən təyin edilmiş məbləğə qədər artırılır amma yeni təyin edilmiş qalıq dəyəri aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) keçmiş dövrlərdə dəyərsizləşmə itkilərinin tanınmasından öncə mövcud olan qalıq dəyərindən daha çox ola bilməz.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranmış artım olaraq tanındığı halda müvafiq aktiv yenidən qiymətləndirmə dəyərində qazanılarsa, dəyərsizləşmə zərərlərinin geri qaytarılması dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişləri

Avans ödənişləri dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyatların çıxılması ilə tanınır. Avans ödənişi uzunmüddətli kimi o zaman təsnifatlaşdırılır ki, avans ödənişi ilə əlaqədar olan malların və ya xidmətlərin əldə edilməsi bir ildən sonra gözlənilir və ya avans ödənişi ilkin tanınmadan sonra uzunmüddətli aktiv kimi tanınacaq aktivə aiddir.

Qrupun aktiv üzərində nəzarət əldə etdiyi və bu aktivlə əlaqədar gələcəkdə iqtisadi mənfəətlərin Qrupa axını ehtimal edildiyi hallarda aktivin əldə edilməsi üçün edilən avans ödənişləri aktivin qalıq dəyərinə ötürülür. Digər avans ödənişləri mallar və ya xidmətlər alındıqdan sonra mənfəət və zərər hesablarında əks etdirilir. Avans ödənişlərinə aid olan aktivlərin, malların və ya xidmətlərin alınmaması üzrə müəyyən göstəricilər yarandıqda avans ödənişinin qalıq dəyəri müvafiq olaraq silinir və dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişlər üçün ehtiyatlar 167 min AZN təşkil etmişdir (2015: 167 min AZN, 2014: 167 min AZN).

31 dekabr 2016-cı il tarixinə mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri üçün ehtiyatlar 699 min AZN təşkil etmişdir (2015: 699 min AZN, 2014: 431 min AZN).

Bioloji aktivlər

Bioloji aktivlər onlarda təsbit edilmiş iqtisadi faydaların gözlənilən istehlakından asılı olaraq uzunmüddətli və cari olaraq təsnif edilir.

Yetişməmiş bioloji aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatında cari aktivlər olaraq təsnif edildiyi halda, südlük bioloji aktivlər uzunmüddətli akitvlər olaraq təsnif olunur.

Qrup, bazar qiymətləri mövcud olmadığı və həmçinin ədalətli dəyər ölçülmələrinin birmənalı olaraq etibarsız olduqları müəyyənləşdirildiyi üçün bioloji aktivi yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsziləşmə zərərləri çıxılmaqla öz dəyərində qiymətləndirir.

Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər

Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər effektiv faiz metodundan istifadə edilməklə amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları faktiki qiymət və ya daha aşağı olarsa xalis mümkün satış qiyməti ilə uçota alınır. Mal-material ehtiyatlarının maya dəyəri orta çəkili dəyər üsulu ilə müəyyən olunur və mal-material ehtiyatlarının cari yeri və vəziyyətinə gətirilməsi ilə bağlı bütün xərclər daxil edilir.

İlkin dəyərə birbaşa maddi, əmək və bölünən maddi və istehsal qaimə xərcləri daxildir. İstehsal prosesində və hazır məhsulların xərclərinə xammalın alınması üzrə xərclər və daimi və dəyişən overhedlərinin ayrılması və birbaşa əmək kimi konvertasiya xərcləri daxildir.

Xalis satış dəyəri tamamlanma üçün təxmin edilən xərclər və satış xərcləri çıxılmaqla mal-material ehtiyatları üzrə ehtimal edilən satış qiyməti ilə olaraq əks etdirilir. Müvafiq olduqda, köhnəlmiş və az istifadə edilən mal-material ehtiyatları üzrə ehtiyatlar tanınır. Mal-material ehtiyatlarının qalıq dəyərini onların xalis satış dəyərinə qədər azaltmaq üçün dəyərsizləşmə üzrə tutulmalar və köhnəlmiş və az istifadə edilən mal-material ehtiyatları üzrə ehtiyatlar inzibati xərclər olaraq mənfəət və ya zərər hesabatlarına və digər məcmu gəlirə daxil edilir.

Verilmiş kreditlər

Verilmiş kreditlər müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərtilə Qrup tərəfindən digər şirkətlərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Qrup yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Verilmiş kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

Maliyyə alətləri

Qrup müqaviləyə əsasən maliyyə aləti üzrə öhdəlik daşıyan tərəfə çevrildiyi zaman maliyyə aktivini və ya öhdəliyini maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatında tanıyır. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adi yolla alınması və satılması zamanı hesablaşma tarixində əməliyyat tanınır.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür. İlkin tanınma zamanı, maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı bütün birbaşa əməliyyat xərcləri (mənfəət və zərər hesabına tanınan maliyyə aktiv və öhdəlikləri istisna olmaqla) müvafiq olaraq maliyyə aktivinin ədalətli dəyərindən azaldılır və ya maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərinə əlavə edilir. Mənfəət və zərər hesabına tanınan maliyyə aktiv və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı birbaşa əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalara ayrılırlar: “mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan” maliyyə aktivləri (MZHƏDT), “ödəniş tarixinədək saxlanılan” investisiyalar, “verilmiş kreditlər və debitor borcları” və satılabilən maliyyə aktivləri (SMA). Təsnifləşdirmə maliyyə aktivinin növündən və saxlama məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı təyin edilir.

MZHƏDT maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri ilə saxlanılan maliyyə aktivləri, “mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri” kateqoriyasına aid edilirlər. Yaxın gələcəkdə satılması nəzərdə tutulduqda, əldə edilən maliyyə aktivləri satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər kateqoriyasında təsnifləşdirilir. Törəmə maliyyə alətləri də xüsusilə nəzərdə tutulmuş alətlər və effektiv hecinq alətləri istisna olmaqla, satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər kateqoriyasında təsnifləşdirilir. Satış məqsədləri ilə saxlanılan aktivlər üzrə yaranan mənfəət və zərərlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar

Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyəti və imkanı olduğu təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılacaq və müəyyən edilmiş ödəmə müddəti olan sərbəst surətdə alınıb satılabilən qeyri-törəmə maliyyə aktivləri daxildir.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar effektiv faiz üsulu istifadə edilərək dəyərsizləşmə çıxılmaqla amortizasiya edilmiş maya dəyərində ölçülür.

Verilmiş kreditlər və debitor borcları

Verilmiş kreditlər və debitor borcları, maliyyə hesabatlarının digər kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirilən aktivlərdən fərqli olaraq sabit və ya müəyyən edilən ödənişli və fəal bazara çıxarılmayan qeyri-törəmə aktivlərdir. Bu aktivlərə vəsait qoyularkən məqsəd dərhal və ya qısa müddət ərzində onların satılması deyil və bu aktivlər nə ticarət məqsədləri ilə saxlanılan maliyyə aktivlərinə, nə də satılabilən maliyyə aktivləri kateqoriyalarına aid edilmir. Bu tip aktivlər effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə qeydə alınır.

Kreditlərin və debitor borclarının tanınmasına xitam verilməsi, onların dəyərində ehtimal edilən azalmaların yaranması, eləcə də onların köhnəlməsi nəticəsində yaranan mənfəət və zərərlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Satılabilən maliyyə investisiyaları

Satılabilən maliyyə aktivləri, əvvəlcədən bu kateqoriyaya aid olunması nəzərdə tutulan və ya bundan əvvəlki kateqoriyaların heç birinə aid edilə bilməyən qeyri-törəmə aktivlərdir. İlkin tanınmadan sonra satılabilən maliyyə aktivləri ədalətli dəyər əsasında ölçülür və yaranan mənfəət və zərərlər digər məcmu gəlir hesablarında qeydə alınır. İnvestisiyanın tanınmasına xitam verildikdə və ya onun dəyərində ehtimal edilən azalmalar baş verdikdə əvvəllər məcmu gəlir hesablarında qeydə alınan mənfəət və gəlirlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində əsas bazarda və ya əsas bazar olmadıqda həmin tarixdə Qrupun daxil ola biləcəyi daha sərfəli bazarda bazar iştirakçıları arasında intizamlı əməliyyatda aktivi satmaq üçün qəbul edilmiş və ya öhdəliyi ötürmək üçün ödəniləcək qiymətdir. Öhdəliyin ədalətli dəyəri onun yerinə yetirilməmə riskini əks etdirir.

Mümkün olduqda, Qrup fəal bazarda həmin alət üçün elan olunmuş qiymətlər üzrə alətin ədalətli dəyərini ölçür. Bazar, qiymətləndirmə məlumatlarını təmin etmək üçün aktivlər və ya öhdəliklər üzrə əməliyyatlar davamlı olaraq kifayət qədər tezlikdə və həcmdə baş verdikdə fəal hesab olunur.

Fəal bazarda təyin edilmiş qiymət olmadıqda Qrup, müşahidə edilə bilən müvafiq məlumatların istifadəsini artıran və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini azaldan qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. Seçilmiş qiymətləndirmə üsulu, bazar iştirakçıları əməliyyata qiymət təyin edərkən nəzərə aldıqları bütün amilləri özündə birləşdirir.

Ədalətli dəyəri ölçülən və maliyyə hesabatlarında açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir edilmiş və bütövlükdə ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün mühüm olan ən aşağı səviyyədə məlumatlara əsaslanmış ədalətli dəyər iyerarxiyasında təsnifləşdirilir:

- Səviyyə 1 – fəal bazarlarda oxşar aktivlər və öhdəliklər üzrə təyin edilmiş (nizamlanmamış) bazar qiymətləri;
- Səviyyə 2 – aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilə bilən məlumatlar olan ilkin məlumatlardan istifadə edilir;
- Səviyyə 3 – ədalətli dəyər qiymətləndirərkən aktiv və ya öhdəliklər üçün müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlar daxil olan qiymətləndirmə üsulundan istifadə edilir (müşahidə edilməyən məlumatlar).

Maliyyə hesabatlarında dövrü əsasda tanınmış aktivlər və öhdəliklər üzrə Qrup hər hesabat dövrünün sonunda yenidən təyin edilmiş təsnifatla (bütövlükdə ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün zəruri olan ən aşağı səviyyəli məlumata əsaslanmış) iyerarxiyada səviyyələr arasında köçürmələrin olub olmamasını müəyyən edir.

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər effektiv faiz dərəcəsi üsulundan istifadə etməklə uçota alınır. Debitor borcları üzrə ehtiyat o halda yaradılır ki, Qrupun debitor borcu üzrə bütün məbləğləri əvvəlki məqamda nəzərdə tutulmuş şərtlərə istinadən əldə edə bilməyəcəyinə dair ədalətli dəlillər mövcud olsun. Ehtiyatın məbləği kimi aktivin qalıq dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırma aparılmaqla təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin hazırkı dəyəri arasındakı fərq nəzərdə tutulur. Ehtiyatın məbləği məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatda qeyd olunur.

Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər

Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərti ilə Qrup tərəfindən banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Qrup yaranmış sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyətində olmur. Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər amortizasiya edilmiş dəyərlə əks etdirilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan vəsaitlərdir. Bloklaşdırılmış məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

Tələblərə əsasən ödənilən və müəssisənin pul vəsaitlərinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən bank overdraftları pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin bir hissəsi olaraq daxil edilir.

ƏDV depozit hesabı

Əlavə Dəyər Vergisi ("ƏDV") depozit hesabı sistemi Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi tərəfindən ƏDV ilə bağlı neqativ halların qarşısını almaq məqsədilə 2008-ci il tarixindən etibarən tətbiq olunur. 1 yanvar 2008-ci il tarixdən Vergilər Məcəlləsinə edilmiş düzəlişlərə əsasən, ƏDV ödənişinin məbləği təqdim olunmuş ƏDV hesab-fakturalarına uyğun olaraq vergi ödəyicisinin ƏDV depozit hesabında aparılan əməliyyatlar çərçivəsində bu hesaba ödənilmiş olduğu vergi məbləğidir.

Bu modulun köməkliyi ilə, vergi ödəyicisi ƏDV hesab fakturasında qeyd olunmuş ƏDV məbləğini digər vergi ödəyicisinin ƏDV depozit hesabına ödəyir. Eyni zamanda Dövlət Büdcəsi qarşısında bütün növ vergi öhdəlikləri və Gömrük Komitəsinə ödənilməli olan idxal əməliyyatları ilə bağlı ƏDV məbləğləri vergi ödəyicisi tərəfindən ƏDV depozit hesabı vasitəsilə ödənilə bilər.

Ödənilmiş məbləğlər barədə məlumat Vergilər Nazirliyi tərəfindən Baş Dövlət Xəzinədarlığına və daha sonra Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankına ("ARMB") ötürülür. Mərkəzi Bank Baş Dövlət Xəzinədarlığı ("BDX") tərəfindən təqdim olunmuş məlumat əsasında məbləğlərin müvafiq yerli xəzinədarlıq orqanlarına köçürülməsini təmin edir. Vergilər Nazirliyi təqdim olunmuş məlumatda qeyd edilən məbləğlərin vergi ödəyicisinin şəxsi faylına daxil edilməsini təmin edir.

Cari sistem Vergilər Nazirliyinin Avtomatlaşdırılmış Vergi Məlumatı Sisteminə qoşulmamışdır. Eyni zamanda BDX-da və ARMB-da elektron məlumat mübadiləsi təşkil olunmuşdur.

ƏDV depozit hesabının tətbiqi ödənişlərə və qaytarılan ƏDV məbləğlərinə vaxtlı-vaxtında nəzarət etmək imkanı verir. Vergi borcları olan vergi ödəyiciləri bu məbləğləri yalnız Dövlət Büdcəsinə köçürə bilər. Vergi ödəyiciləri banklara getmədən dövlət büdcəsinə, digər vergi ödəyicilərinin alt-hesablarına və gömrük komitəsinə depozit hesabı vasitəsilə ödəniş edə bilərlər. Vergilər Nazirliyi xüsusi proqram təminatından istifadə etməklə depozit hesabıyla aparılan bütün əməliyyatlara avtomatik şəkildə nəzarət edir.

ƏDV depozit hesabındakı vəsaitlərdən istifadə məhdudlaşdırılmışdır və yalnız ƏDV və digər müvafiq vergilərlə bağlı əməliyyatlar üçün istifadə edilə bilər.

Maliyyə aktivlərinin uçotunun xitamı

Qrup maliyyə aktivi müqaviləsi üzrə pul vəsaitlərinin alınması hüququnun başa çatması və ya maliyyə aktivi, eləcə də sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürülməsi halında maliyyə aktivinin tanınmasına xitam verir. Qrup sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürdükdə belə transfer edilmiş aktiv üzərində nəzarəti saxlayırsa, bu zaman saxlanılmış maraqlar hesabatlardan aktiv kimi tanınır və müvafiq şəraitdə Qrupun ödənilməsi ehtimal edilən məbləğlər də müvafiq olaraq öhdəlik kimi tanınır.

Qrup ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mənfəəti əsas etibarilə özündə saxlayarsa, o, belə aktivi uçotda tanımağa davam edir və aldığı məbləğlər ilə əlaqədar girovu təmin edilmiş borc vəsaitlərini də uçotda tanıyır.

Maliyyə aktivinin tanınması tamamilə dayandırıldığı halda, maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə alınmış və alınacaq məbləğlər və digər məcmu gəlirlərdə tanınmış və kapitalda toplanan yığılmış gəlir və ya zərərlər arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivi hesabatlardan qismən çıxarıldıqda Qrup aktivin qalıq dəyərini cari iştirak ilə bağlı tanınması davam edən qism və transfer edilən hissələrin nisbi ədalətli dəyərinə görə təyin edilmiş və maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmayan qismdən ibarət iki hissəyə ayırır.

Aktivin tanınmasına xitam verilmiş qisminə aid edilən qalıq dəyəri ilə onun transferindən alınan məbləğlərin cəmi arasındakı fərq, məcmu gəlir hesabında xitam anınadək tanınmış mənfəət və zərər məbləğləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Məcmu gəlir hesabında tanınmış mənfəət və zərər məbləğlərini, aktivin tanınmasına xitam verilən qismi ilə tanınması davam edən qismi arasında bölərkən bu qismlərin ədalətli dəyərlərinin nisbətləri əsas götürülür.

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində tanınmış aktivlər

Maliyyə aktivlərinin və ya aktivlər qrupunun dəyərində azalma yaranması ilə bağlı rəhbərliyin əlində hər hansı bir obyektiv sübut olduğu hallarda Qrup bu aktivlər üzrə itkiləri qarşılamaq məqsədilə ehtiyat yaradır. Ehtimal edilən itkilər, gələcəkdə zəmanət və alınan girovlar da daxil olmaqla, amortizasiya olunmuş ilkin dəyərində ölçülən aktivlər üzrə gələcəkdə əldə edilə biləcək pul vəsaitlərinin, effektiv faiz dərəcəsindən istifadə edilərək diskont edilməsi nəticəsində yaranmış dəyərlə bu aktivlərin qalıq dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanır. Daha sonrakı dövrdə dəyərsizləşmə zərərinin azalması və bu azalmanın obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərinin tanınmasından sonra baş vermiş hadisəyə aid edilməsi, məsələn bərpa olunma halları, istisna olmaqla belə dəyərsizləşmə zərərləri geriyə qaytarılmır. Dəyərsizləşmə zərərinin qaytarılması halında gələcək dövrdə ehtiyat hesabına düzəliş verilir.

İlkin dəyər ilə ölçülən maliyyə aktivləri üçün isə ehtimal edilən itkilər, bu aktivlərdən gələcəkdə əldə edilə biləcək pul vəsaitlərinin bu tip aktivlər üzrə mövcud bazar faiz dərəcəsindən istifadə edərək diskont edilməsi nəticəsində yaranmış dəyərlə bu aktivlərin qalıq dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanır. Bu tip ehtiyatlar yaradıldıqdan sonra geri qaytarılmır.

Dəyərsizləşmədən yaranmış zərərlərin müəyyən edilməsi qeyri-likvid aktivlərin təhlillərinə əsaslanır və rəhbərliyin fikrincə baş vermiş zərərləri bərpa etməyə kifayət edən məbləği əks etdirir. Ehtiyatlar ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb edən maliyyə aktivləri və ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb etməyən maliyyə aktivləri üçün fərdi və ya kollektiv qiymətləndirmə üçün qeyri-likvid aktivlərin fərdi qiymətləndirilməsi nəticəsində yaradılır.

Dəyərsizləşmədən yaranmış zərərlərdə dəyişiklik mənfəət və zərər hesablarında tanınır və dəyərsizləşmədən yaranmış zərərlərin cəmi maliyyə vəziyyəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatda göstərildiyi kimi aktivlərə çatanda çıxılır. Dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsində Qrupun nəzərə aldığı amillərə debitorlar və ya emitentlərin likvidliyi, ödəmə qabiliyyətinin və biznes və maliyyə risklərinə məruz qalma dərəcəsi, oxşar maliyyə aktivləri üzrə qanun pozuntularının səviyyəsi və tendensiyalar, milli və yerli iqtisadi tendesiyalar və şərait və girov və zəmanətlərin ədalətli dəyəri haqqında məlumatlar daxildir.

Bu və ya digər amillər birlikdə və ya ayrı-ayrılıqda maliyyə aktivində dəyərsizləşmə zərərlərinin yaranması haqqında kifayət qədər obyektiv sübut təqdim edə bilər.

Qrup amortizasiya olunmuş maya dəyərində tanınmış maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmədən yaranmış zərərlərini birbaşa silinmə vasitəsilə maya dəyərində ölçülmüş maliyyə aktivləri üzrə ehtiyat hesabından istifadə etməklə hesablanılır. Nəzərə almaq lazımdır ki, zərərlərin qiymətləndirilməsi rəhbərliyin ehtimallarına əsaslanır. Dəyərsizləmədən yaranmış zərərlər üzrə ehtiyatlar ilə əlaqəli zərərləri Qrupun dəf etdiyi müəyyən dövrlərdə Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, qeyri-likvid aktivlər üzrə yaranmış zərərlərin qarşılanması üçün kifayət qədər dəyərsizləşmədən yaranmış zərərlər üzrə ehtiyat yaradılmışdır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri, "MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri" və "digər maliyyə öhdəlikləri" olmaqla iki hissəyə ayrılır.

MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri ilə saxlanıldıqda və ya xüsusi olaraq MZHƏDT şəklində nəzərdə tutulduqda MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edilirlər.

MZHƏDT maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərlə təqdim edilir və yenidən ölçülmə zamanı yaranan mənfəət və zərər məbləğləri müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Mənfəət və zərər hesabında tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən bütün faizlər daxildir və bu məbləğ məcmu gəlir hesabatında "digər gəlirlər/(zərərlər)" bəndində öz əksini tapır.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq bütün əməliyyat xərcləri çıxıldıqdan sonra ədalətli dəyər ilə ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri növbəti dövrlərdə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə olunmaqla amortizasiya edilmiş maya dəyərində ölçülür və faiz xərcləri effektiv gəlir kriteriyasına əsaslanaraq tanınır.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu, maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş maya dəyərinin hesablanılması və faiz xərci məbləğinin müvafiq dövrlər üzrə paylaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu metod maliyyə öhdəliyinin nəzərdə tutulan istifadə müddəti üzrə təxmin edilən gələcək ödəniləcək vəsaitləri və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddət üzrə maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyərini dəqiq diskontlaşdıran dərəcədir.

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlər əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc alınmış vəsaitlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır. Borc alınmış vəsaitlər Qrupun hesabat tarixindən sonra ən azı 12 ay müddətində öhdəliyin ödənilməsinin təxirə salınması üçün qeyd-şərtsiz hüququ olana qədər borc alınmış vəsaitlər cari öhdəliklər olaraq təsnif edilir.

Amortizasiya olunan dəyər effektiv faiz dərəcəsi metodunun ayrılmaz hissəsi olan haqlar və ya xərclər və alış ilə bağlı hər hansı güzəşt və ya mükafat nəzərə alınmaqla hesablanılır. Əmlak, tikili və avadanlıqların tikitisini maliyyələşdirmək üçün borc alınmış vəsaitlər aktivin tikintisinin başa çatması və təyinatı üzrə istifadəyə hazırlanması üçün tələb olunan vaxt ərzində kapitallaşdırılır.

Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər

Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər ilkin uçot zamanı ədalətli dəyərlə ölçülür və sonradan effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya dəyəri ilə ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasına xitam verilməsi

Qrup, maliyyə öhdəliklərinə yalnız Qrupun öhdəliklərinin silinməsi, ləğv edilməsi və ya müddətinin başa çatması hallarında xitam verir. Tanınmasına xitam verilmiş maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyəri ilə ödənilmiş və ya ödəniləcək məbləğlərin cəmi arasındakı fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri yalnız Qrupun aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi üçün müəyyən edilmiş hüququ olduqda və ya eləcə də Qrupun müqavilə üzrə əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivi realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması hüququ olmayan maliyyə aktivinin köçürülməsini uçota alarkən Qrup köçürülmüş aktivi və ya əlaqədar öhdəliyi əvəzləşdirmir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar, Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya əsaslanmış öhdəliyə malik olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərə yaradan ehtiyatların azalma ehtimalı olduqda və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə uçota alınır.

Ehtiyat kimi tanınan məbləğ hesabat dövrünün sonunda müvafiq risklər və qeyri-müəyyənliklər də nəzərə alınmaqla cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğin təxmini göstəricisidir.

Ehtiyatı hesablayarkən cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan pul vəsaitlərinin təxminindən istifadə edilirsə, ehtiyatın qalıq dəyəri bu pul vəsaitlərinin cari dövrə olan diskontlaşdırılmış dəyəninin cəminə bərabərdir (pulun vaxt dəyərinin əhəmiyyət kəsb etdiyi hallarda).

Ehtiyatın qarşılanması üçün tələb edilən iqtisadi faydaların tam və ya qismən üçüncü şəxslərin hesabına geri qaytarılması gözlənilirsə, debitor borc aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, üçüncü tərəfin kompensasiya ödəməsi ehtimalı var və bu məbləğ etibarlı şəkildə təxmin edilə bilər.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergilər

Azərbaycan Respublikası

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Hesabatdakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Qrupun cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövrünün sonuna qədər qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Serbiya Respublikası

Serbiya Respublikasında fəaliyyət göstərən və ya mərkəzi idarəetmə və nəzarəti Serbiya Respublikasında həyata keçirilən rezident şirkətlər dünya miqyasında yaranmış gəlirləri üzrə 15% vergiyə cəlb olunurlar. Gəlirlərini Serbiya Respublikasından əldə edən qeyri-rezident şirkətlər də yuxarıda qeyd olunan dərəcədə vergiyə cəlb olunurlar.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman öhdəlik üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivi isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivi reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergini hesablayarkən vergi aktivinin reallaşdırılması və ya öhdəliyin ödənilməsi zamanı qüvvədə olan vergi dərəcəsindən istifadə edilməlidir. Birbaşa səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlar istisna olmaqla, təxirə salınmış vergi xərci və ya gəliri birbaşa məcmu gəlir hesabında əks etdirilir.

Səhmdar kapitalına təsir edən əməliyyatlarla bağlı təxirə salınmış vergilər də səhmdar kapitalında öz əksini tapır.

Aşağıdakı hallarda təxirə salınmış vergi aktivi və vergi öhdəliyi əvəzləşdirilərək xalis şəkildə təqdim edilə bilər:

- Qrupun cari mənfəət vergisi aktivini mənfəət vergisi öhdəliyi ilə əvəzləşdirmək üçün qanuni və icrası mümkün olan hüququ mövcud olduqda; və
- Təxirə salınmış aktiv və öhdəliklər bir vergi orqanı tərəfindən qoyulan məbləğlərə aid edildikdə və bu vergilər üzrə öhdəlik eyni müəssisəyə məxsus olduqda.

Qrupun fəaliyyət göstərdiyi ölkələrdə Qrupun fəaliyyəti ilə bağlı qiymətləndirilmiş müxtəlif vergilər mövcuddur. Bu vergilər əməliyyat xərclərinin komponentləri kimi məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabata daxil edilir.

Əlavə dəyər vergisi

Azərbaycan Respublikası

Satış ilə əlaqədar ödəniləcək əlavə dəyər vergisi, vergi orqanlarına aşağıda qeyd edilmiş tarixlərdən daha tez olanında ödənilir: (a) müştərilərdən alınacaq vəsaitlərin alındığı zaman, və ya (b) mal və ya xidmətlərin müştərilərə təqdim edilməsi zamanı. Alınacaq ƏDV bir qayda olaraq, ƏDV hesab fakturası alındıqdan sonra, ödəniləcək ƏDV ilə əvəzləşdirilir. Vergi orqanları ƏDV üzrə hesablaşmalar ilə əlaqədar əvəzləşdirməyə icazə verirlər.

Satışlar və alışlar ilə əlaqədar olan ƏDV maliyyə vəziyyəti hesabatında ümumi məbləğdə uçota alınır və aktiv və öhdəlik kimi ayrıca olaraq açıqlanır. Alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi ilə əlaqədar ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə zərəri ƏDV daxil olmaqla borcluya aid olan ümumi məbləğin tərkibində uçota alınır.

Serbiya Respublikası

Mal və xidmətlərin tədarükü və malların idxalı üzrə formalaşan satış qiymətinin 20% həcmində ƏDV hesablamır. ƏDV vergi ödəyiciləri son 12 ay ərzində 8,000 min Serbiya dinarından yuxarı dövriyyəsi olan hüquqi şəxslər və sahibkarlardır.

Torpaq vergisi

Azərbaycan Respublikası

Azərbaycan Respublikasında torpaq mülkiyyətçiləri və ya istifadəçiləri təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrindən asılı olmayaraq torpaq sahəsinə görə hər il sabit tədiyə şəklində hesablanan torpaq vergisini ödəməlidirlər. Məbləği 0.06 AZN-dən 20 AZN-ə qədər təyin edilən müxtəlif vergi dərəcələri sənaye, tikinti, kənd təsərrüfatı, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı yaşayış fondlarının həyətyanı sahələrinin tutduğu torpaqların növündən və eləcə də torpağın məskunlaşma yerindən asılıdır.

Hesabat dövrü bir təqvim ili sayılır. Torpaq mülkiyyətçiləri və ya istifadəçiləri hər il mayın 15-dən gec olmayaraq müvafiq bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər. Hesablanmış torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq müəssisələr tərəfindən ödənilməlidir.

Əmlak vergisi

Azərbaycan Respublikası

Əmlakın qalıq dəyərindən artıq olan dəyərdə sığorta olunduğu və əmlak vergisinin bazar dəyərində hesablandığı hallar istisna olmaqla, daimi nümayəndəliklə bağlı rezident və qeyri-rezident müəssisələr üçün vergitutma obyekti onların əsas vəsaitlərinin orta illik qalıq dəyəridir.

Beləliklə, belə müəssisələr əmlak vergisini sahib olduqları əsas aktivlərin orta illik qalıq dəyərindən 1 faiz dərəcəsi ilə ödəyirlər. Eyni vaxtda, rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin vergitutma obyekti tikililər və onların hissələrindən, eləcə də fiziki şəxslərin su və hava nəqliyyatı vasitələrindən ibarətdir. Əmlak vergisinin dərəcəsi mülkiyyətdə olan aktivlərin növündən asılı olaraq dəyişir.

Müəssisənin əmlak vergisi üçün vergi dövrü bir təqvim ili sayılır. Mülkiyyətində əsas aktivləri olan müəssisələr, vergi bəyannaməsini hesabat dövründən sonrakı ilin 31 mart tarixindən gec olmayaraq təqdim etməlidirlər. Əmlak vergisinin ödəyiciləri cari vergi ödəmələri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildəki əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi həcmində vergi ödəyir.

Azərbaycan Respublikasında Qrupun fəaliyyətləri üzrə təyin edilən digər vergi növləri də mövcuddur. Bu vergilər məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabata daxil edilmişdir.

Mənfəət vergisindən başqa bütün vergilər ümumi və inzibati xərclər olaraq qeydə alınır.

Serbiya Respublikası

Əmlak vergisi Serbiya Respublikasında daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququ və tikinti torpaqlarından istifadə hüququ üzrə ödənilən vergidir. Vergi bazası əmlakın bazar dəyərinə bərabərdir. Özünü qiymətləndirmə qaydaları tələb olunan və saxlanılan vergi ödəyicilərindən rüblük olaraq 0.4% dərəcəsi ilə vergi tutulur və tələb olunmayan və saxlanılmayan vergi ödəyicilərindən isə rüblük olaraq 0.4%-2% dərəcəsində vergi tutulur.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar

Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

Səhmdar kapitalı

Adi və satıla bilməyən imtiyazlı səhmlər hər ikisi dividendlərlə birlikdə kapital kimi klassifikasiya olunur. Yeni səhmlərin buraxılmasına birbaşa aid olan xərclər kapitalda vergilərdən sonra tutulmalar kimi qeyda alınır.

Buraxılmış səhmlərin ədalətli dəyərindən əlavə alınan məbləğ qeydlərdə ehtiyat kapitalı kimi qeyd olunur.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır amma bu öhdəliklərlə bağlı pul vəsaitlərinin ödənilməsinin ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir.

Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır amma belə aktivlərlə bağlı iqtisadi mənfəətlərin alınması ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir.

Dividendlər

Dividendlər öhdəlik kimi uçota alınır və hesabat tarixində kapitaldan o hallarda çıxılır ki, hesabat tarixində və ya ondan öncə elan edilsinlər. Dividendlər o hallarda açıqlanır ki, onlar maliyyə vəziyyəti hesabatı tarixindən əvvəl təklif edilsin, və ya hesabat tarixindən sonra, lakin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən öncə elan edilsin və ya təklif olunsun.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Xarici valyutalardakı əməliyyatlar, əməliyyatlar tarixində valyuta məzənnələrində Qrupun müəssisələrinin müvafiq funksional valyutalarına çevrilir.

Qrupun müəssisələri arasındakı kredit və bununla bağlı xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlir və ya zərər konsolidasiya əsasında aradan qaldırılır. Bununla yanaşı, kredit müxtəlif funksional valyutaları olan Qrupun müəssisələri arasında olduğu halda, xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlir və ya zərər tam şəkildə aradan qaldırıla bilməz və kreditin yaxın gələcəkdə ödənilməyəcəyi təqdirdə konsolidasiya edilmiş mənfəət və zərərdə tanınır və bu xarici əməliyyatda xalis investisiyanın bir hissəsini təşkil edir. Belə olan halda, xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlir və ya zərər digər məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Əməliyyat valyutası hiperinflyasiyalı iqtisadiyyatın valyutası olmayan Qrupdakı müəssisələrin maliyyə vəziyyəti və nəticələri müxtəlif təqdimat valyutalarına aşağıdakı qaydalara əsasən çevrilməlidir:

a) Maliyyə vəziyyəti haqqında hər bir hesabat üçün aktivlər və öhdəliklər müvafiq hesabat dövrünün sonunda yekun məzənnə ilə konvertasiya edilir;
b) Gəlirlər və xərclər orta valyuta məzənnələri ilə konvertasiya edilir (bu orta məzənnə əməliyyat tarixlərində tətbiq olunan məzənnələrin məcmu təsirinin təxmini qiyməti ilə uyğun olmadığı halda gəlirlər və xərclər əməliyyat tarixlərində konvertasiya edilir);
c) Kapital komponentləri tarixi dərəcə ilə konvertasiya edilir; və
d) Bütün meydana çıxan məznnə fərqləri digər məcmu gəlirdə tanınır.

Xarici əməliyyatlar üzərində nəzarət itirildikdə, müxtəlif təqdimat valyutasına çevrilmə üzrə əvvəllər tanınmış məzənnə fərqləri il üzrə silinmələrdən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi olaraq digər məcmu gəlirlərdən mənfəət və ya zərər hesablarına yenidən təsnif edilir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üzrə Qrup tərəfindən istifadə edilən il sonu valyuta məzənnələri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il	1 yanvar 2014-cü il
ABŞ dolları/AZN, hesabat tarixinə	1.7707	1.5594	0.7844	0.7845
Avro/AZN hesabat tarixinə	1.8644	1.7046	0.9522	1.0780
Serbiya dinarı/AZN hesabat tarixinə	0.0151	0.0140	0.0079	0.0094
Serbiya dinarı/AZN, il üzrə orta məzənnə	0.0143	0.0094	0.0089	0.0092

21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("ARMB") qərarı ilə Azərbaycan manatı devalvasiyaya uğramışdır. Nəticədə, Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi 1.05 AZN və Avroya qarşı məzənnəsi 1.19 AZN təşkil etmişdir. Bu məzənnələr hesabat tarixində mövcud olan məzənnələrdən təxminən 34% aşağı göstəricidir.

ARMB 21 dekabr 2015-ci il tarixində ABŞ dolları və digər əsas valyutalara qarşı Azərbaycan manatının təxminən 48% birdəfəlik devalvasiyası ilə nəticələnən üzən məzənnə rejimi tətbiq etməyi qərara almışdır.

Xarici valyutada əməliyyatlar əməliyyatların ilkin tanınması üzrə uyğun olduqları tarixdə qüvvədə olan funksional valyuta məzənnələri ilə Qrup tərəfindən qeydə alınır.

Xarici valyutada denominasiya edilən monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixində funksional valyuta məzənnələri ilə çevrilir.

Pul vəsaitlərinin ödənilməsindən və ya çevrilməsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Xarici valyuta ilə olan və ilkin dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyatın həyata keçirildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilməlidirlər. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə ölçülən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin ölçüldüyü tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilməlidirlər.

Ədalətli dəyər ilə ölçülən qeyri-monetar maddələrin çevrilməsi üzrə yaranan gəlir və ya zərər maddələrin ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərərin tanınması hissəsində qeydə alınır (digər məcmu gəlirlərdə və ya mənfəət və ya zərərdə tanınan ədalətli dəyər və ya zərəri olan maddələr üzrə çevrilmə fərqləri də həmçinin müvafiq olaraq digər məcmu gəlirlərdə və ya mənfəət və ya zərərdə tanınır).

Gəlirlər

Tikinti müqavilələri üzrə gəlir müqavilə üzrə razılaşdırılmış ilkin məbləğdən və müqavilə üzrə görülən işlərdə gəlirin yaranması ilə nəticələnəcəyi ehtimal olunan dərəcədə və etibarlı əsasda qiymətləndirilə bildikdə kənarlaşmalar, iddialar və həvəsləndirici ödənişlərdən ibarətdir.

Tikinti müqaviləsinin nəticəsi etibarlı şəkildə qiymətləndirilə biləcəyi təqdirdə, müqavilə gəlirləri işin faiz etibarı ilə tamamlanması metoduna uyğun olaraq mənfəət və ya zərərdə tanınır. İşin faiz etibarı ilə tamamlanması hər bir müqavilə üzrə hər bir hesabat tarixinin sonunda proqnozlaşdırılmış cəmi xərclərə nisbətən bu günə qədər çəkilmiş faktiki xərclərin nisbətinə istinad edərək qiymətləndirilir. Gəlir və müqavilə xərclərinə müqavilənin həcmində və qiymətində edilən dəyişikliklər səbəbilə mütəmadi olaraq yenidən baxılır. Müqavilənin həcmində edilən hər hansı dəyişiklik təxmin edilən dəyişikliyin baş verməsi ilə eyni dövrdə qüvvədə olan müqavilələrin faiz etibarı ilə tamamlanmasında əks etdirilir.

Tikinti müqaviləsinin nəticəsi etibarlı əsasda qiymətləndirilə bilmədikdə, müqavilə gəlirləri yalnız müqavilə üzrə çəkilmiş xərclərin əvəzinin ödəniləcəyi ehtimal olunduğu məbləğdə tanınmalıdır.

Müqavilə üzrə tanınan gəlirdən əvvəl alınan pul vəsaitləri təxirə salınmış və ya qazanılmayan gəlir kimi təsnif edilir. Smetadakı məbləğlərdən artıq olan icra olunan müqavilələr üzrə çəkilmiş xərclər və proqnozlaşdırılmış mənfəət qazanılmamış gəlirlər olaraq əks etdirilir.

Qrupun müqavilələrinin əksəriyyəti sabit qiymətli müqavilələrdir. Qrup, bir qayda olaraq "məsrəflər üstəgəl marja" tipli müqavilələr bağlamır. Müqavilələr, adətən, Qrupun inflyasiya vəziyyətini kompensasiya etmək üçün konkret matriallar və ləvazimatlara düzəlişlər etməyə imkan verən qiymət tənzimləməsi maddəsini ehtiva edir.

Tikinti xərcləri çəkildiyi zaman xərc olaraq tanınır. Tikinti xərclərinə konkret müqaviləyə birbaşa aid olan xərclər, məsələn, tikintidə istifadə edilən materiallar, tikintidə çalışan işçilərin maaşları, subpodratçılar ilə əlaqəli və digər xərclər, eləcə də müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş fəaliyyətə aid edilə bilən dolayı xərclər, məsələn, birbaşa aid olmayan əməkhaqları və avadanlıqların təmiri, daxildir. Əlavə olaraq, müqaviləyə birbaşa aid olan və müqavilənin razılaşdırılmış şərtləri əsasında müqavilə üzrə ödənilməli olan xərclər tikinti xərclərinə daxildir. Müqavilə xərclərinə ümumi inzibati xərclər, satış xərcləri, araşdırma və inkişaf üzrə xərclər və müqavilədə istifadə edilməyən avadanlıqların amortizasiyası üzrə xərclər daxil edilmir.

Cari hesablamalar cəmi tikinti xərclərinin cəmi müqavilə gəlirlərindən artıq olduğunu göstərərsə, gözlənilən zərərin tam məbləği dərhal əməliyyatlar üzrə tutulmalar olaraq tanınır.

Qrup müqavilələr çərçivəsində görülən işlərin mahiyyəti üzrə bir ildən beş ilə qədər zəmanət verir. Zəmanət xərclərinin həcmi belə xərclər üzrə rəhbərliyin ən yaxşı təxminlərinə əsaslanır və xüsusi tənzimləmələri və keçmiş hadisələri nəzərə alaraq yarandıqları anda layihə xərclərinə yönəldilir. Zəmanət tələbləri adətən nominal xarakterli olmuşdur.

Maliyyə xərcləri

Borclar üzrə xərclərə faiz xərcləri, maliyyə lizinqləri üzrə maliyyə xərcləri, digər faiz gətirən uzun-müddətli ödənişlər və borc xidmətləri üzrə olan xərclər daxildir.

Tikinti və ya müəyyən aktivlərin istehsalı ilə (istifadə üçün hazırlıq və ya satış səviyyəsinə gətirilməsi üçün əhəmiyyətli dərəcədə uzun müddətə ehtiyacı olan aktivlər) birbaşa əldə edilməsi səbəbilə yaranan borclar üzrə xərclər, aktivlərin təxmin edilən istifadə və satış üçün hazır olacağı müddətə ərzində, həmin aktivlərin dəyərinə əlavə edilir.

Digər bütün xərclər yarandıqları müddət üzrə, məcmu gəlir haqqında xüsusi-məqsədli konsolidasiya edilmiş hesabatda tanınır.

Maliyyə gəlirləri

Maliyyə gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə vaxt nisbəti əsasında tanınır. Alınacaq vəsaitlərin dəyərlərinin azaqlması halında Qrup, maliyyə alətinin qalıq məbləğini alətin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış gələcək pul vəsaitlərinin axını olan bərpa edilə bilən məbləğə qədər azaldır və endirimi maliyyə gəlirləri olaraq cəlb etməyə davam edir. Dəyərsizləşmə kreditləri üzrə maliyyə gəlirləri ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə tanınır.

3. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ FƏRZİYYƏLƏR

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin verməsini tələb edir.

Biznes fəaliyyətlərinə xas olan qeyri-müəyyənliyin nəticəsi olaraq, maliyyə hesabatlarında bir sıra bəndlər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilmir və yalnız təxmin olunması mümkündür. Qiymətləndirməyə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları hazırlandığı zaman mövcud ən son məlumatlara əsaslanan mühakimələr daxildir. Gələcək inkişaf haqqında mövcud şərait və fərziyyələr Qrupun nəzarətindən kənarda yaranan bazar dəyişikliklərinə və ya şəraitə müvafiq olaraq dəyişə bilər. Belə dəyişikliklər baş verdikdə fərziyyələrdə əks etdirilir.

Əhəmiyyətli uçot təxminləri əmlak, tikili və avadanlıqların amortizasiya edilən faydalı ömürləri, maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi, maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri, köhnəlmiş mal-material ehtiyatları üzrə ehtiyatların təmin edilməsi, vergi və hüquq sahəsində dəyişikliklər və təxirə salınmış vergi üzrə ehtiyatların təmin edilməsi ilə bağlıdır. Faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə də bilər.

Mülahizələr

Qrupun mühasibat uçotu siyasətinin tətbiq edilməsi prosesində rəhbərlik maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlər üzrə əhəmiyyətli təsirə malik təxminlərdən başqa rəhbərlik aşağıdakı mülahizələri edir:

Gəlirlərin tanınması

Qrup tikinti müqavilələri üzrə gəlirin tanınması üzrə "mərhələli üsul"dan istifadə edir (cəmi proqnozlaşdırılmış layihə xərclərində yaranmış cari hesablanmış xərclərin nisbəti ilə müəyyən edilmiş). Qrup maliyyə hesabatlarının hazırlanması tarixində Qrupa məlum olan proqnozlaşdırılmış məlumatlardan ümumi nəticəni layihənin hər mərhələsində nəzərə alaraq layihələri tamamlamaq üçün xərci qiymətləndirir. Bu qiymətləndirmələrin zəruri şərti Qrupun effektiv nəzarət mühiti, müqavilələrin fasiləsiz monitorinqi və qiymətləndirmələrin düzgünlüyünün müəyyən edilməsidir. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq Qrupunun rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Qiymətləndirmə tarixi təcrübəyə və digər amillərə, o cümlədən gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsaslanır. Keçirilmiş orijinal layihəyə öz texniki və iqtisadi parametrlərinə əhəmiyyətli dəyişikliklərin itirilməsi təhlükəsi olan layihələr üçün investorla açıq danışıqlar halında, Qrup investorlara müqavilə və konstruktiv öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə əsaslanmış tamamlanma xərclərini qiymətləndirir.

Qrup layihənin cəmi proqnozlaşdırılmış gəlirlərinə gələcəkdə gözlənilən xərclərin əsas əmsalı əsasında təminatlı təmir işləri üçün yaradılmış ehtiyatları qiymətləndirir. Əmsal müəyyən edərkən Qrup zəmanətlərin təmin edilməsi sahəsində tikinti sənayesinin inkişafı və təminatlı təmir işləri üzrə keçmiş xərclərin tarixi məlumatlarını əks etdirir.

Qrup xidmətlərin satışı üçün mühasibat uçotunda mərhələli üsuldan istifadə edir. Mərhələli üsulun istifadəsi tələb edir ki, Qrup yerinə yetirilmiş ümumi xidmətlərin hissəsi olaraq icra edilmiş xidmətləri qiymətləndirsin.

Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi üzrə göstəricilər

Dəyərsizləşmə üzrə hər hansı göstərici olduğu təqdirdə əmlak, tikili və avadanlıqlar yoxlanılır. Qrup rəhbərliyinin fikrincə, dəyərsizləşmə üçün əhəmiyyətli amillər aşağıdakıların yoxlanılmasını tələb edir: aktivlərin bazar dəyərində əhəmiyyətli azalma; əvvəlki və ya proqnozladırılmış əməliyyat nəticələri ilə müqayisədə nəzərəçarpan dərəcədə aşağı əməliyyat nəticələri, likvidləşdiriləcək və ya əvəzləşdiriləcək aktivlər üzrə planlar daxil olmaqla ümumi məqsədlə və biznes startegiyasında istifadə olunan və ya istifadəsi təxmin edilən aktiv əhəmiyyətli dəyişikliklərin dərəcəsi və ya təzi; zədələnmiş və ya hesabdan silinmiş aktivlərin mövcudluğu, sənaye və ya iqtisadiyyatda əhəmiyyətli mənfi tendensiyalar və digər amillər.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrup əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə müvafiq olaraq 5,758 min AZN, 3,436 min AZN və 1,950 min AZN məbləğlərində dəyərsizləşmə tanımışdır (Qeyd 6).

Az hərəkətli və köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyatlar

Az hərəkətli və köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyatlar Qrupun mal və material ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi əsasında hesablanır. Mal-material ehtiyatlarının silinməsi mal və material ehtiyatları zədələndikdə, köhnəldikdə və ya ehtiyatların satış qiyməti azaldıqda zəruri olur. Mal-material ehtiyatları ilin sonunda Qrupun rəhbərliyi tərəfindən mal və material ehtiyalarının istifadəyə yararlığının və faydalılığının qiymətləndirilməsi əsasında silinir.

Bir neçə səbəbə görə ehtiyatların yaradılması zəruri olur: məsələn, mal-material ehtiyatları zədələnə və ya köhnəlmiş ola bilər, yaxud onların satış qiymətləri ilin sonundan sonrakı tarixlərdə azalmış ola bilər.

31 dekabr 2016, 2015 ə 2014-cü il tarixlərinə az hərəkətli mal-materiallar üzrə ehtiyatlar müvafiq olaraq 661 min AZN, 293 min AZN və 137 min AZN təşkil etmişdir (Qeyd 11).

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin və subpodratçılarda saxlanılan əmanətlərin dəyərsizləşməsi

Debitor borclarının və subpodratçılarda saxlanılan əmanətlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır.

Dəyərsizləşmə məbləği ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmış proqnozlaşdırılan gələcək pul vəsaitlərinin cari dəyəri və aktivin qalıq dəyəri arasındakı fərqdir. Rəhbərlik aşağıda qeyd olunanları nəzərə almaqla gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini qiymətləndirir: müştərilərə verilən müqavilə üzrə kredit şərtlərinə uyğun debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin təhlilləri, müştəri tarixlərinin toplanması, ümumi iqtisadi şərtlər, sənayenin xüsusiyyətləri və müştərilərin maliyyə vəziyyəti.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar müvafiq olaraq 6,982 min AZN, 6,042 min AZN və 5,544 min AZN təşkil etmişdir (Qeyd 15).

31 dekabr 2016-cı il tarixinə subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər üzrə ehtiyatların dəyərsizləşməsi 93 min AZN təşkil etmişdir (Qeyd 14-ə nəzər salın).

Azərbaycan Respublikasının cari vergiləri

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyində müxtəlif şərhlər edilir və dəyişikliklər tez-tez baş verir. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq ediləcək səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri tərəfindən edilmiş vergi qanunverciliyinə aid şərhlər rəhbərliyin fikirləri ilə uzlaşmaya bilər. Nəticədə, səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri əməliyyatlara etiraz edə bilər və Qrupa əhəmiyyətli dərəcədə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər təyin edilə bilər.

Müvafiq olaraq, üç təqvim ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar olaraq vergi və gömrük orqanlarının nümayəndələri tərəfindən yoxlanıla bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Serbiya Respublikasının cari vergiləri

Cari vergi müvafiq dövr üçün vergi tutulan gəlirlərə (vergi zərərinə) aid olan ödənilməli (bərpa edilən) gəlir vergisi üzrə öhdəlik məbləğidir. Başqa sözlə, cari vergi vergi qaydalarına əsasən vergi ödəyicisində müəyyən edilmiş ödənişli gəlir vergisi hesab olunur.

Əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı iqtisadi ömrü

Əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı iqtisadi ömürlərinin qiymətləndirilməsi oxşar aktivlərlə təcrübəyə əsaslananaraq rəhbərlik tərəfindən edilmiş təxminlərə əsaslanır. Aktivin faydalı iqtisadi ömrünü müəyyənləşdirərkən rəhbərlik gözlənilən istifadə, proqnozlaşdırılan texniki köhnəlmə, fiziki aşınma və fiziki mühiti nəzərə alır. Bu şərtlərdə və ya təxminlərdə baş verən hər hansı dəyişiklik gələcək amortizasiya dərəcələri üçün düzəlişlərə səbəb ola bilər.

Məhkəmə işləri

Qrup, həllini gözləyən işlər və ya danışıqlar yolu ilə həll, vasitəçilik, arbitraj və ya dövlət tənzimlənməsi kimi digər cari iddialar, həmçinin digər şərti öhdəliklər ilə bağlı ehtiyatların ölçülməsi və tanınmasında və şərti öhdəliklərə məruz qalma məsələlərində əhəmiyyətli mühakimələr yürüdür.

Mühakimələrin yürüdülməsi qaldırılmış iddiaların baş tutması və ya öhdəliklərin yaranması ehtimalının qiymətləndirilməsində və başa çatmış hesablaşmanın mümkün hədlərini dəyərləndirmək üçün əhəmiyyətlidir. Qiymətləndirmə prosesində qətiyyətsizliklər ucbatından əsl zərərlər qiymətləndirilmiş zərərlərdən fərqli ola bilər.

Bu qiymətləndirmələr daxili mütəxəssislərin (mövcud olduğu hallarda) və ya hüquq məsləhətçisi kimi kənar məsləhətçilərin dəstəyi ilə formalaşdırılmış yeni məlumatlara əsasən dəyişdirilə bilər. Qiymətləndirmələrə yenidən baxılması gələcək əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərə bilər.

4. YENİ VƏ YENİDƏN İŞLƏNİLMİŞ STANDARTLARIN VƏ ŞƏRHLƏRİN QƏBUL EDİLMƏSİ

Cari ildə Qrup Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSŞ) və MUBSŞ-un Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Qrupun fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış hesabat dövrlərinə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənilmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir. Bu yeni standart və şərhlərin qəbul edilməsi Qrupun mühasibat uçotu siyasətinə, yəni cari və ya əvvəlki illər üzrə hesabat verilən məbləğlərə əhəmiyyətli təsirlər göstərməmişdir.

MUBS 1 standartına düzəliş "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı: Açıqlanma Təşəbbüsü" – MUBS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı" standartına düzəlişlər əhəmiyyətli dəyişikliklərdən əlavə mövcud MUBS tələblərinə aydınlıq gətirir.

Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- MUBS 1-də əhəmiyyətlilik tələbələri;
- Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir hesabat(lar)ındakı və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatındakı xüsusi maddələr fərdi ola bilər;
- Həmin müəssisələrin təqdim etdikləri maliyyə hesabatlarına qeydlərdəki qaydalar ilə bağlı çevikliyi mövcuddur; və

- Kapital üsulundan istifadə etməklə hesablanmış asılı və birgə müəssisələrin digər məcmu gəlir hissəsi ayrıca bənd olaraq, məcmu şəkildə təqdim edilməli və sonradan mənfəət və ya zərərə təsnif ediləcək və edilməyəcək həmin bəndlər arasında təsnif edilməlidir.

Daha sonra, düzəlişlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı, mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat(lar)da əlavə cəmlərin nə zaman təqdim edilməsini izah edən tələbələri aydınlaşdırır.

MUBS 16 standartına düzəliş və MUBS 38 “Köhnəlmə və amortizasiyanın məqbul metodlarının müəyyənləşdirilməsi” – MUBS 16 standartı müəssisələrə əmlak, qurğu və avadanlıq üçün gəlir əsaslı köhnəlmə metodunu qadağan edir. MUBS 38 standartına edilmiş düzəlişlər əldə olunan gəlirin, qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün müvafiq əsas olmadığını bildirən və sübuta ehtiyacı olmayan ehtimal irəli sürür. Bu ehtimal yalnız aşağıda qeyd olunan iki istisna halda təkzib oluna bilər:

a) Qeyri-maddi aktivlər gəlir ölçüsü kimi göstərildiyi təqdirdə; və ya
b) Gəlir və qeyri-maddi aktivlərin iqtisadi mənfəət istehlakı yüksək səviyyədə əlaqəli olduğunun nümayişi təqdirində.

MUBS 16 və MUBS 41 standartlarına düzəlişlər “Kənd təsərrüfatı”: Kənd təsərrüfatı məhsulları – MUBS 16 “Əmlak, Qurğu və Avadanlıq” standartına edilmiş düzəliş və MUBS 41 “Kənd təsərrüfatı” standartına edilmiş düzəliş kənd təsərrüfatı məhsullarını müəyyən edir və kənd təsərrüfatı məhsullarının MUBS 41 standartı əvəzinə, MUBS 16 standartına əsasında, əmlak, tikili və avadanlıq kimi uçota alınmasını ödəyəcək bioloji aktiv tələb edir. Düzəlişin şərtlərinə görə, kənd təsərrüfatı məhsulları həm dəyər modeli, həm də MUBS 16 standartına təqdim olunmuş yenidən qiymətləndirmə modeli əsasında ölçülə bilər.

Düzəlişin ilkin tətbiqində müəssisələrin təqdim olunmuş ilkin mərhələnin başlanğıc müddətində kənd təsərrüfatı məhsullarının ədalətli dəyərindən fərz edilən ilkin dəyər şəklində istifadə etməsinə icazə verilir. İlkin mərhələnin başlanğıc müddətində əvvəlki dəyər ilə ədaləti dəy arasındakı hər hansı bir fərq bölüşdürülməmiş mənfəətin açılışı zamanı tanınmalıdır.

Bar verən bitkilərdən əldə edilən məhsulun uçotu MUBS 41 standartına görə hesablanmağa davam edir.

MUBS 27 standartına düzəlişlər “Ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodu” – MUBS 27 standartına düzəlişlər müəssisələrə ayrıca maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələri, birgə müəssisələr və asılı müəssisələrə investisiyaları MUBS 28 standartında təsvir olunduğu kimi kapital metodundan istifadə etməklə uçota almağa icazə verir. Bu səbəbdən, müəssisələr həmin investisiyaları aşağıdakı şəkildə uçota almalıdır:

- İlkin dəyərdə;
- MHBS 9 standartına müvafiq olaraq (və ya MUBS 39); və ya
- Kapital üsulundan istifadə etməklə.

Həmin müəssisə investisiyaların hər bir növü üzrə eyni mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq etməlidir. Müvafiq düzəlişlər MHBS 1 “Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının İlk Dəfə Qəbul edilməsi” standartına da tətbiq edilmişdir. MHBS 1 standartına edilmiş düzəliş fərdi maliyyə hesabatlarında kapital üsulundan istifadə etməklə investisiyalar üzrə uçot aparacaq ilk dəfə tətbiq edən müəssisəyə investisiyaların alınmasına son müəssisə birləşmələri üzrə MHBS 1 standartların tələblərindən azad edilməni tətbiq etsin.

MHBS 10, MHBS 12 və MUBS 28 standartlarına düzəlişlər "İnvestisiya Müəssisələri: Konsolidasiya üsuluna dair İstisnanın Tətbiqi" – Bu düzəlişlər MHBS 10 əsasında investisiya müəssisələrinə istisnaları tətbiq edərkən yaranmış məsələlərə ünvanlanır.

MHBS 10 standartına düzəlişlər, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi ilə bağlı istisnaların (MHBS 10.4) investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərdə qiymətləndirdiyi zaman investisiya müəssisəsinin törəməsi olan əsas müəssisəyə tətbiq edilməsini aydınlaşdırır.

Daha sonra, MHBS 10 standartına edilmiş düzəlişlər aydınlaşdırır ki, özü investisiya müəssisəsi olmayan və investisiya müəssisəsinə dəstək xidmətlərini göstərən investisiya müəssisəsinin yalnız törəmə müəssisəsi konsolidasiya edilir. İnvestisiya müəssisənin bütün digər müəssisələri ədalətli dəyərdə ölçülür.

MHBS 28 standartına düzəlişlər iştirak payı metodunu tətbiq edərkən, investora investisiya müəssisəsinin törəmə müəssisəsi və ya birgə müəssisə tərəfindən törəmə müəssiələrdəki paylarına tətbiq edilmiş ədalətli dəyər qiymətləndirmələrini saxlamağa icazə verir.

MHBS 10 və MUBS 28 standartına düzəlişlər – İnvestor ilə Asılı Müəssisə və ya Birgə Müəssisə arasında Aktivlərin satışı və ya ötürülməsi – Düzəlişlər asılı və ya birgə müəssisələrə satılan və ötürülən törəmə müəssisəyə nəzarətin itirilməsi ilə bağlı MHBS 10 və MUBS 28 arasındakı ziddiyyətlərə ünvanlanır.

Düzəlişlər aktivlərin asılı və ya birgə müəssisələrə satışına və ya ötürülməsinə, asılı və ya birgə müəssisələrin iştirak etdiyi əməliyyat üzrə birgə nəzarət və ya əhəmiyyətli təsir saxlandıqda nəzarətin itirilməsi, habelə tanınmış gəlir və ya zərər həcminin aktiv və ya törəmə müəssisələrinin MHBS 3-də müəyyən olunan fəaliyyəti təşkil edib-etməməsindən asılı olduğuna aydınlıq gətirir. Aktivlər və ya törəmə müəssisə biznes formalaşdırdıqda istənilən gəlir və ya zərər tam şəkildə tanınır; aktivlər və ya törəmə müəssisə biznes formalaşdırmadıqda müəssisənin gəlir və ya zərərdəki payı ləğv edilir.

MHBS 11 "Birgə Əməliyyatlarda İştirak Payının Əldə edilməsinin Uçota alınması" standartına düzəliş – 11 saylı MHBS standartına edilmiş düzəlişlər MHBS 3 "Müəssisələrin Birləşməsi" standartında müəyyən edildiyi kimi birgə əməliyyatlarda iştirak payının əldə edilməsinin uçota alınma yolları ilə bağlı təlimatları təmin edir. Düzəliş xüsusi olaraq, MHBS 3 və digər standartlarda müəssisələrin birləşməsi üzrə mühasibat uçotu üzrə müvafiq şərtlər də (məsələn birgə əməliyyat üçün pul vəsaitlərini yaradan vahidlə bağlı MHBS 36 "Aktivlərin dəyərsizləşməsi" ayrılmışdır) tətbiq olunmalıdır. Eyni şərtlər birgə əməliyyatların tərtibi zamanı yalnız və yalnız o zaman tətbiq oluna bilər ki, mövcud əməliyyat birgə əməliyyat iştirakçılarından biri tərəfindən təqdim olunsun.

Birgə əməliyyat aparan tərəfdən eyni zamanda, müəssisələrin birləşdirilməsi üçün MHBS 3 standartı və digər standartlar tərəfindən tələb olunan müfaviq məlumatların açıqlanması da tələb olunur.

MHBS 14 "Təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsi" müəssisələrə MHBS-ın ilk qəbulu zamanı təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsini tanımaq imkanı verir. Cari MHBS hazırlayanlara bu standartı qəbul etmək qadağandır. MHBS 14-ü qəbul edən müəssisələr təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsini, ayrıca olaraq, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda və hesab balanslarının hərəkətini, ayrıca olaraq, mənfəət, gəlir və digər məcmu gəlir hesabatında göstərməlidir. Standart açıqlamaların növünü və müvafiq risklərin, dərəcə tənzimlənməsinin maliyyə hesabatlarına olan təsirinin açıqlamasını tələb edir.

2012-2014-cü illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər – MHBS-lərə illik düzəlişlər müxtəlif MHBS-lərə aşağıdakı düzəlişlərdən ibarətdir:

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 5 “Satış üçün saxlanılmış uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar”	Satış metodlarındakı dəyişiklik
MHBS 7 “Maliyyə alətləri: Məlumatın açıqlanması”	Xidmət müqavilələri və yığcam aralıq maliyyə hesabatlarına əvəzləşdirmə üzrə açıqlama tələbləri
MUBS 19 “İşçilərin Mükafatlandırılması”	Diskont dərəcəsi: regional bazar məfhumu
MUBS 34 “Aralıq Maliyyə Hesabatlılığı”	“Aralıq maliyyə hesabatlarından kənarda” məlumatın açıqlanması

Yuxarıda göstərilən hallardan başqa, yeni standartların və şərhlərin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməsi gözlənilmir.

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Qrup tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş lakin qüvvəyə minməmişdir.

MUBS 7 “Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat” standartına dəyişikliklər – Dəyişikliklər müəssisənin maliyyə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə təmin edilmiş məlumatları təkmilləşdirmək məqsədilə MUBS 7 standartına aydınlıq gətirilməsini nəzərdə tutur. Bu məqsədə nail olmaq üçün MUBSŞ maliyyə fəaliyyəti nəticəsində yaranmış öhdəliklərdə aşağıda qeyd olunmuş dəyişikliklərin açıqlanmasını (lazımi dərəcədə) tələb edir: (i) pul vəsaitlərinin maliyyələşdirilməsindən irəli gələn dəyişikliklər; (ii) törəmə müəssisələrə və ya digər müəssisələrə nəzarət hüququnun əldə olunması və ya itirilməsindən irəli gələn dəyişikliklər; (iii) xarici valyuta məzənnələrində dəyişikliklərin təsiri; (iv) ədalətli dəyərdə dəyişikliklər; və (v) digər dəyişikliklər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MUBS 12 “Mənfəət Vergisi” standartına dəyişikliklər – MUBS 12 “Mənfəət Vergisi” standartına olunmuş dəyişiliklər təcrübədə müxtəlifliyin aradan qaldırılması üçün borc alətləri ilə bağlı təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə uçot aparılması qaydalarına və reallaşdırılmamış zərərlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinə aydınlıq gətirir.

Müəssisələrdən 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün dəyişikliyin tətbiq edilməsi tələb olunur. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

2014-2016-cı illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər MUBSŞ-nin illik təkmilləşdirilməsi nəticəsində Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) edilmiş üç düzəlişi ehtiva edir.

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə Tətbiq edilməsi"	İlk dəfə tətbiq edənlər üçün qısamüddətli istisnaların silinməsi: Düzəlişlər MHBS 7, MUBS 19, MHBS 12 və MUBS 27 ilə əlaəqdər olan MHBS 1-də qısamüddətli istisnaları aradan qaldırır.
MHBS 12 "Digər Müəssisələrdə İştirak Paylarının Açıqlanması"	Standartın tətbiq sahəsinin aydınlaşdırılması: MHBS 12 standartında deyilir ki, müəssisə tərəfindən satış üçün saxlanılan kimi təsnif edilən törəmə, asılı və ya birgə müəssisələrdə ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatlarının təmin olunmasına ehtiyac yoxdur.
MUBS 28 "Asılı Təsərrüfat Cəmiyyətlərinə İnvestisiya Qoyuluşları"	Asılı və ya birgə müəssisələrin ədalətli dəyərdə ölçülməsi: Düzəlişlər aydınlıq gətirir ki, vençur təşkilat və ya digər ixtisaslaşmış qurum olan müəssisə tərəfindən saxlanılan asılı və birgə müəssisələrdə investisiya qoyuluşlarının mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ölçmək üçün seçkilər ilkin tanınma zamanı investisiyalar əsasında asılı və ya birgə müəssisələrdə hər bir investisya üçün mövcuddur.

MHBS 1 və MUBS 28 standartlarına düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə, MHBS 12 standartına düzəliş isə 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir.

MUBS və MUSŞ mövcud MHBS və ABŞ ÜQMP gəlir tələblərini əvəz edəcək birgə gəlirin tanınması standartı **MHBS 15 "Müştərilərlə bağlanmış Müqavilələr üzrə Gəlirlər"** hazırlamışlar. MHBS 15 standartı MHBS rəyçisinin gəlirin necə və nə vaxt tanımasını, eyni zamanda belə müəssisələrin istifadəçiləri daha dolğun və uyğun açıqlamalar ilə təmin edəcəyini müəyyənləşdirir. Standart, müştərilərlə bağlanmış müqavilələrə tətbiq ediləcək beş-pilləli vahid prinsiplər modelini təqdim edir. MHBS 15 standartı 2014-cü ilin may ayında hazırlanmışdır və fəaliyyətin başlanması tarixi 1 yanvar 2018-ci il tarixindən sonraya təsadüf edən illik dövrlər üçün tətbiq olunacaqdır. Standartın erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MUBS 40 "İnvestisiya Mülkiyyətinin Transferləri" aydınlaşdırır ki, müəssisə yalnız əmlakın istifadəsində baş vermiş dəyişikliyə dair sübut olduğu halda əmlakı yalnız investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən təsnifləşdirə bilər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Müəssisə dəyişikliklərin ilk dəfə tətbiq olunduğu illik hesabat dövründə və ya hesabat dövrünün başlanmasında sonra baş vermiş istifadə edilmiş dəyişikliklərə olan düzəlişləri tətbiq edir. Keçmişə nəzər salmadan istifadəsi mümkün olduqda retrospektiv tətbiqinə də icazə verilir.

BMHŞK 22 "Xarici Valyuta ilə Həyata keçirilən Əməliyyatlar və Əvvəlcədən Ödəmələr" standartı aşağıdakı hallarda xarici valyuta əməliyyatlarına və ya onun hissələrinə xitab edir:

- Xarici valyuta ilə göstərilən və ya qiymətləndirilən ödənişlər mövcuddursa;
- Müəssisə vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliklərini həmin ödənişlər ilə bağlı müvafiq aktiv, xərc və gəlirin tanınmasından əvvəl tanıyırsa; və
- Vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəlikləri qeyri-monetar hesab olunarsa.

Şərhlər Komitəsi valyuta məzənnəsini müəyyənləşdirmək məqsədilə həyata keçirilən əməliyyatın tarixi vaxtından əvvəl ödənilən qeyri-monetar aktivlər və ya təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin ilkin tanınma tarixi olduğu qənaətinə gəlmişdir. Vaxtından əvvəl ödənilən çoxsaylı ödənişlər və ya daxilolmalar mövcud olarsa, əməliyyatın tarixi hər bir ödəniş və ya daxilolma üzrə təyin edilir.

Şərh 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 9 "Maliyyə Alətləri" standartı 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmiş və daha sonra 2010-cu ilin oktyabr ayında maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi və tanınmasına xitam verilməsi ilə bağlı ona bəzi dəyişikliklər edilmişdir.

- MHBS 9 tələb edir ki, MUBS 39 "Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə" standartı çərçivəsində tanınan bütün maliyyə aktivləri daha sonrakı dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində və ya ədalətli dəyərdə ölçülür. Növbəti dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülmə tələbi xüsusi olaraq biznes modelinə müvafiq olaraq əsas məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanılması olan və borc sazişi üzrə əsas borcun qalıq dəyəri üzrə əsas borc və faizlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin ödənilməsini nəzərdə tutan borc investisiyalarına aiddir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları növbəti mühasibat dövrlərində onların ədalətli dəyərinə müvafiq olaraq ölçülür;

- MHBS 9 tərəfindən yaradılan ən əhəmiyyətli təsir, maliyyə öhdəliyinin (mənfəət və zərər hesabları vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan) ədalətli dəyərində bu öhdəliklər üzrə kredit risklərində olan dəyişikliklərin nəticəsində maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsində olan dəyişiklikləri və uçotunun aparılmasını əhatə edir. Xüsusilə, MHBS 9 tələblərinə görə, mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri üzrə kredit risklərinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən dəyişikliklər məcmu gəlir hesabatında təqdim edilir, lakin əgər kredit risklərindəki dəyişikliklərin təsirinin bu şəkildə məcmu gəlir hesabatında təqdim olunması mənfəət və zərər hesablarında mühasibatın paralellik prinsipini pozursa və ya olan qeyri-paralelliyi daha da artırırsa bu qayda tətbiq edilmir. Maliyyə öhdəliyinin kredit risklərindəki dəyişiklikərin nəticəsində onların ədalətli dəyərində yaranan dəyişikliklər daha sonrakı dövrlərdə mənfəət və zərər hesablarına təsnifləşdirilmir. Əvvəllər, MUBS 39 tələblərinə müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən bütün dəyişikliyin məbləği, birbaşa mənfəət və zərər hesabatında uçota alınırdı.

MHBS 9, 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və ya daha sonrakı illik dövrlər üzrə qüvvədədir.

MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına düzəliş – MUBSŞ, MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına yekun düzəlişlərini açıqlamışdır. Həmin düzəlişlər pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnif edilməsinə və ölçülməsinə aydınlıq gətirir.

Fəaliyyətin keyfiyyət şərtlərinin daxil olduğu dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin uçotu

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 standartında dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri üzrə öhdəliklərin ədalətli dəyərinə hüququn verilməsi şərtlərinin hansı şəkildə təsir göstərməsi ilə bağlı hər hansı təlimat daxil edilməmişdir. MUBSŞ, kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmələr üzrə istifadə olunmuş eyni yanaşmanı davam etdirən dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmələr üzrə uçot tələblərini təqdim edən təlimat əlavə etmişdir.

Xalis ödəmə xüsusiyyətləri ilə pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələrinin təsnifatı

MUBSŞ, MHBS 2 satndartına istisna tətbiq etmişdir. İstisna nəticəsində, müəssisə ödənişlərini pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələri ilə həyata keçirdikdə pay alətləri əsasında ödəmələr təmin olunmuş tamlıqda kapital alətləri əsasında ödəmələr olaraq təsnif edilir.

Dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçərkən pay alətləri əsasında ödəməyə düzəlişlərin uçota alınması

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 şərtlər və şərait ilə bağlı düzəlişlər səbəbilə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçdiyi zamanda baş verən halları nəzərdə tutmamışdır. MUBSŞ aşağıdakı izahatları təqdim edir:

- Belə dəyişikliklərdə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə ilə tanınmış əsl öhdəliyin tanınması dayandırılır və kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən ödəmələr düzəliş tarixinə qədər yerinə yetirilmiş xidmətlər dərəcəsində ədalətli dəyərə düzəliş tarixində tanınır;

- Düzəliş tarixinə öhdəliyin qalıq məbləği və eyni tarixdə kapitalda tanınmış məbləğ arasında fərq yaranarsa, həmin fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınacaq.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 16 "İcarələr", MHBS məruzəçisinin icarələri tanıma, ölçmə, təqdim etmə və açıqlama formasını müəyyən edir. Standart, icarə müddəti 12 ay və ya daha az olarsa, yaxud baza aktivinin dəyəri az olarsa, bütün icarələr üzrə aktiv və öhdəlikləri tanımaq üçün icarəçidən tələb olunan vahid mühasibat uçotu modelini təmin edir. İcarəyə verən MHBS 16-nın yanaşması ilə icarələri əməliyyat və ya maliyyə icarələri olaraq təsnif etməyə davam edir və icarəyə verənin mühasibat uçotu əsaslı olaraq dəyişməz qalır, MUBS 17.

MHBS 16, 13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc olunmuşdur və 1 yanvar 2019-cu il tarixində və həmin tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

MHBS 17 "Sığorta müqavilələri" standartı 2017-ci ilin may ayında dərc edilmiş və MHBS 4 "Sığorta müqavilələri" standartını əvəz etmişdir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin standart çərçivəsində tanınması, ölçülməsi, təqdimatı və açıqlanması üzrə qaydaları təyin edir. Müəssisə MHBS 17 "Sığorta müqavilələri" standartını tərtib etdiyi təkrar sığorta müqavilələrinə və sahib olduğu təkrar sığorta müqavilələrinə, eləcə də seçim hüququ verən iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə tətbiq edəcək.

17 saylı MHBS 1 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bundan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üzrə qüvvədədir. MHBS 15 " Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlirlər" və MHBS 9 "Maliyyə alətləri" standartları ilə birlikdə tətbiq edilərsə erkən tətbiqinə də icazə verilir.

Rəhbərlik yeni standartların həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi və Qrup tərəfindən qəbulu müddətini də nəzərə alır.

6. ƏMLAK, TİKİLİ VƏ AVADANLIQLAR

	Binalar	Tikili və avadan-lıqlar	Maşın və avadanlıqlar	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və qurğular	Nəqliy-yat vasitə-ləri	Cəmi
İlkin dəyər							
1 yanvar 2014-cü il	**5,820**	**12,600**	**54,009**	**1,590**	**1,039**	**14,692**	**89,750**
Əlavələr	2,619	1,712	3,090	273	88	1,424	9,206
Satışlar üzrə silinmələr	-	(2)	(413)	(193)	(80)	(143)	(831)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	(2)	-	(756)	-	-	-	(758)
31 dekabr 2014-cü il	**8,437**	**14,310**	**55,930**	**1,670**	**1,047**	**15,973**	**97,367**
Əlavələr	1,591	2,250	443	173	9	138	4,604
Satışlar üzrə silinmələr	(96)	(48)	(4,304)	(353)	(210)	(97)	(5,108)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	8	-	3,112	-	-	-	3,120
31 dekabr 2015-ci il	**9,940**	**16,512**	**55,181**	**1,490**	**846**	**16,014**	**99,983**
Əlavələr	134	8	1,051	102	5	153	1,453
Satışlar üzrə silinmələr	(55)	(56)	(1,691)	(107)	-	(50)	(1,959)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	1	-	550	-	-	-	551
31 dekabr 2016-cı il	**10,020**	**16,464**	**55,091**	**1,485**	**851**	**16,117**	**100,028**
Hesablanmış amortizasiya və dəyərsizləşmə							
1 yanvar 2014-cü il	**(256)**	**(4,044)**	**(17,645)**	**(810)**	**(483)**	**(7,870)**	**(31,108)**
Ehtiyat ayırmaları	(964)	(986)	-	-	-	-	(1,950)
İl üzrə amortizasiya tutulmaları	(140)	(560)	(5,609)	(267)	(185)	(2,401)	(9,162)
Satışlar üzrə silinmələr	-	1	219	191	51	114	576
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	-	-	137	-	-	-	137

	Binalar	Tikili və avadanlıqlar	Maşın və avadanlıqlar	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və qurğular	Nəqliyyat vasitə-	Cəmi
31 dekabr 2014-cü il	**(1,360)**	**(5,589)**	**(22,898)**	**(886)**	**(617)**	**(10,157)**	**(41,507)**
Ehtiyat ayırmaları	(331)	(1,155)	-	-	-	-	(1,486)
İl üzrə amortizasiya tutulmaları	(166)	(579)	(5,255)	(220)	(148)	(2,298)	(8,666)
Satışlar üzrə silinmələr	22	12	2,428	220	121	68	2,871
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	(2)	-	(997)	-	-	-	(999)
31 dekabr 2015	**(1,837)**	**(7,311)**	**(26,722)**	**(886)**	**(644)**	**(12,387)**	**(49,787)**
Ehtiyat ayırmaları	(920)	(1,402)	-	-	-	-	(2,322)
İl üzrə amortizasiya tutulmaları	(174)	(376)	(4,019)	(199)	(124)	(1,746)	(6,638)
Satışlar üzrə silinmələr	-	-	1,490	87	-	33	1,610
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	-	-	(251)	-	-	-	(251)
31 dekabr 2016-cı il	**(2,931)**	**(9,089)**	**(29,502)**	**(998)**	**(768)**	**(14,100)**	**(57,388)**
Xalis qalıq dəyəri:							
31 dekabr 2016-cı il	**7,089**	**7,375**	**25,589**	**487**	**83**	**2,017**	**42,640**
31 dekabr 2015-ci il	**8,103**	**9,201**	**28,459**	**604**	**202**	**3,627**	**50,196**
31 dekabr 2014-cü il	**7,077**	**8,721**	**33,032**	**784**	**430**	**5,816**	**55,860**

31 dekabr 2016, 2015, 2014 və 1 yanvar 2014-cü il tarixlərinə müvafiq olaraq 3,340 min AZN, 4,126 min AZN, 463 min AZN və 3,882 min AZN məbləğlərində əmlak, qurğu və avadanlıqlara daxil edilmiş maddələr tam şəkildə amortizasiya edilmişdir.

31 dekabr 2016, 2015, 2014 və 1 yanvar 2014-cü il tarixlərinə əmlak, qurğu və avadanlıqlara daxil edilmiş maddələr müvafiq olaraq 3,274 min AZN, 11,412 min AZN və 11,594 min AZN məbləğlərində sığortalanmışdır.

31 dekabr 2016, 2015, 2014 və 1 yanvar 2014-cü il tarixlərinə sığortalanmış aktivlərin xalis qalıq dəyəri müvafiq olaraq 33,278 min AZN, 33,278 min AZN və sıfır AZN təşkil etmişdir. Sığortalanmış əmlak, qurğu, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərə maşınlar və nəqliyyat vasitələri üzrə kateqoriyalar daxildir.

7. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Proqram təminatı və lisenziyalar	Cəmi
İlkin dəyər		
1 yanvar 2014-cü il	**146**	**146**
Satışlar üzrə silinmələr	(1)	(1)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	(2)	(2)
31 dekabr 2014-cü il	**143**	**143**
Satışlar üzrə silinmələr	(7)	(7)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	9	9
31 dekabr 2015-ci il	**145**	**145**
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	2	2
31 dekabr 2016-cı il	**147**	**147**
Hesablanmış amortizasiya		
1 yanvar 2014-cü il	**(32)**	**(32)**
İl üzrə tutulma	(17)	(17)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	2	2
31 dekabr 2014-cü il	**(47)**	**(47)**
İl üzrə tutulma	(14)	(14)
Satışlar üzrə silinmələr	2	2
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	(8)	(8)
31 dekabr 2015-ci il	**(67)**	**(67)**
İl üzrə tutulma	(15)	(15)
Təqdimat valyutasına çevrilmənin təsiri	-	-
31 dekabr 2016-cı il	**(82)**	**(82)**
Xalis qalıq dəyəri:		
31 dekabr 2016-cı il	**65**	**65**
31 dekabr 2015-ci il	**78**	**78**
31 dekabr 2014-cü il	**96**	**96**

8. BİOLOJİ AKTİVLƏR

	Yetkinlik yaşına çatmamış keçilər (AZN ilə)	Südlük keçilər (AZN ilə)	Cəmi
İlkin dəyər			
1 yanvar 2014-cü il	-	-	-
31 dekabr 2014-cü il	-	-	-
Əlavələr	217	421	638
31 dekabr 2015-ci il	**217**	**421**	**638**
Əlavələr	19	112	131
Silinmələr	(35)	(137)	(172)
31 dekabr 2016-cı il	**201**	**396**	**597**
Hesablanmış amortizasiya			
1 yanvar 2014-cü il	-	-	-
31 dekabr 2014-cü il	-	-	-
İl üzrə tutulma	(20)	(38)	(58)
31 dekabr 2015-ci il	**(20)**	**(38)**	**(58)**
İl üzrə tutulma	(20)	(40)	(60)
Silinmələr	10	20	30
31 dekabr 2016-cı il	**(30)**	**(58)**	**(88)**
Xalis qalıq dəyəri:			
31 dekabr 2016-cı il	**171**	**338**	**509**
31 dekabr 2015-ci il	**197**	**383**	**580**

9. MÜŞTƏRİDƏ SAXLANILAN VƏ SONRADAN GERİ QAYTARILMASI GÖZLƏNİLƏN ƏMANƏTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
“Koridori Srbije” Ltd. şirkətində saxlanılan və geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	-	19,325	6,794
Cəmi müştəridə saxlanılan və geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	**-**	**19,325**	**6,794**

Qrup və "Koridori Srbije" Ltd. arasında Serbiya Respublikasında E-763 Magistral avtomobil yolunun inşası üzrə müqavilə razılığına əsasən "Koridori Srbije" Ltd. şirkətinin görülən işlərin keyfiyyəti üçün zəmanət olaraq yerinə yetirilmiş işlərin dəyərinin 5 faizini saxlamaq hüququna malikdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun keyfiyyət zəmanət olaraq "Koridori Srbije" Ltd. Şirkətindən alınacaq vəsaitləri sıfır təşkil etmişdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bu məbləğlər 19,325 min AZN və 6,794 min AZN təşkil etmişdir və müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən uzunmüddətli əmanətlər olaraq açıqlanmışdır. Rəhbərlik bu əmanətlərin tamamilə toplana biləcəyindən və əlavə işlərlə bağlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təsir olmayacağından əmindir.

10. ÖDƏNİLMİŞ ƏDV

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Ödənilmiş ƏDV	5,475	15,801	13,061
Cəmi ödənilmiş ƏDV	**5,475**	**15,801**	**13,061**

11. MAL-MATERİAL EHTİYATLARI

Mal-material ehtiyatları qalığı aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Tikinti materialları	8,958	4,418	9,001
Ehtiyat hissələri	1,366	1,376	1,509
Süd məhsulları	197	-	-
Yanacaq	72	151	155
Davam edən işlər	-	2,369	4,715
Digər	783	587	304
Cəmi mal-material ehtiyatları, ümumi	**11,376**	**8,901**	**15,684**
Çıxılsın: yararsız mal-material ehtiyatlarının silinməsi (Qeyd:28)	(661)	(293)	(137)
Cəmi mal-material ehtiyatları, xalis	**10,715**	**8,608**	**15,547**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə mal-material ehtiyatlarına daxil edilmiş vəsaitlər üzrə mülkiyyət hüquqları məhdudlaşdırılmış aktivlər, eləcə də öhdəliklər üzrə təminat olaraq təqdim olunmuş aktivlər mövcud olmamışdır.

12. MAL-MATERİAL EHTİYATLARI VƏ DİGƏR XƏRCLƏR ÜZRƏ AVANS ÖDƏNİŞLƏRİ

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Mal-material ehtiyatları üzrə avans ödənişləri	3,582	7,451	14,559
Çıxılsın: mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləridə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat (Qeyd:28)	(699)	(699)	(431)
Cəmi mal-material ehtiyatları və xərclər üzrə avans ödənişləri, xalis	**2,883**	**6,752**	**14,128**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun iki müştərisinə 2,341 min AZN, 5,310 min AZN və 6,302 min AZN məbləğlərində cari avans ödənişləri mövcud olmuşdur. Həmin ödənişlər mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə cəmi avans ödənişlərinin 81%, 79% və 45% -ni təşkil etmişdir.

13. TƏQDİM OLUNMUŞ KREDİTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Kənar tərəflərə təqdim olunmuş kreditlər	2,796	-	-
Əlaqəli tərəflərə təqdim olunmuş kreditlər	239	133	67
Cəmi təqdim olunmuş kreditlər	**3,035**	**133**	**67**

31 dekabr 2016-cı il tarixinə kənar şəxslərə verilmiş kreditlər bir ildən az müddətə 5.34% faiz dərəcəsi ilə 2,796 min AZN məbləğini təşkil edir. Əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlər bir ildən az müddətə 10.81% və 5.34% faiz dərəcələri ilə 239 min AZN məbləğini təşkil edir (2015: əlaqəli tərəflərə bir ildən az müddətə 10.81% və 5.34% faiz dərəcələri ilə 133 min AZN məbləğində verilmiş kredit; 2014: əlaqəli tərəflərə bir ildən az müddətə 5.34% faiz dərəcəsi ilə 67 min AZN məbləğində verilmiş kredit).

14. SUBPODRATÇILARDA SAXLANILAN ƏMANƏTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	1,953	2,053	2,761
Cəmi subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər, ümumi	**1,953**	**2,053**	**2,761**
Çıxılsın: subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər üzrə dəyərsizləşmə ilə bağlı ehtiyatlar	(1,114)	(1,114)	(1,114)
Cəmi subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər, xalis	**839**	**939**	**1,647**

Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda dəyişikliklər aşağıda təqdim olunmuşdur:

	2016-cı il	**2015-ci il**	**2014-cü il**
1 yanvar tarixinə qalıq	**(1,114)**	**(1,114)**	**(1,021)**
Ehtiyatda xalis dəyişiklik (Qeyd 28)	-	-	(93)
31 dekabr tarixinə qalıq	**(1,114)**	**(1,114)**	**(1,114)**

Müqavilələrin yerinə yetirilməsi üzrə əmanətlər tikinti layihələrinin əvvəlində layihəni həyata keçirən şirkətə avans olaraq ödənilir. Əmanətlər müqavilənin şərtlərinə və tikintinin inkişaf mərhələsinə uyğun olaraq Qrupa geri ödənilir.

Layihələr üzrə tender əmanətləri müqavilələrin tender dövründə layihəni həyata keçirən şirkətə avanns olaraq ödənilir. Əmanətlər tender prosesi tamamlandıqdan sonra Qrupa geri ödənilir.

15. DEBİTOR BORCLARI VƏ DİGƏR ALINACAQ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	**31 dekabr 2015-ci il**	**31 dekabr 2014-cü il**
Xarici subpodratçılardan tikinti işləri üzrə alınacaq vəsaitlər	38,170	28,697	18,089
Yerli subpodratçılardan tikinti işləri üzrə alınacaq vəsaitlər	11,147	5,188	16,932
Digər xidmətlər üzrə debitor borcları	-	11,561	29,874
Cəmi debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər, ümumi	**49,317**	**45,446**	**64,895**
Çıxılsın: debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı	(6,982)	(6,042)	(5,544)
Cəmi debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər, xalis	**42,335**	**39,404**	**59,351**

Debitor borclarının və digər alınacaq vəsaitlərin ödəmə müddətlərinin təhlili aşağıda qeyd olunmuşdur:

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş			
- 90 gündən az vaxtı keçmiş	41,079	34,714	30,212
- 90 gündən 180 günədək vaxtı keçmiş	256	-	15,341
- 180 gündən 365 günədək vaxtı keçmiş	1,000	4,690	861
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlər	**42,335**	**39,404**	**46,414**
Fərdi olaraq dəyərsizləşmiş			
- 365 gündən çox vaxtı keçmiş	6,982	6,042	18,481
Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları, ümumi	**49,317**	**45,446**	**64,895**
Çıxılsın: debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatı	(6,982)	(6,042)	(5,544)
Cəmi debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər, xalis	**42,335**	**39,404**	**59,351**

Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda dəyişikliklər aşağıda təqdim olunmuşdur:

	2016-cı il	2015-ci il	2014-cü il
1 yanvar tarixinə qalıq	**(6,042)**	**(5,544)**	**-**
Dəyərsizləşmə ehtiyatlarında xalis dəyişiklik	(940)	(498)	(5,544)
31 dekabr tarixinə qalıq	**(6,982)**	**(6,042)**	**(5,544)**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun cəmi debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin 94%, 79% və 45%-ni təşkil edən 39,642 min AZN, 31,256 min AZN və 26,545 min AZN məbləğlərində iki müştəridən alınacaq debitor borcları və digər alınacaq vəsaitləri mövcud olmuşdur.

16. BANKDA YERLƏŞDİRİLMİŞ ƏMANƏTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər	-	852	952
Cəmi bankda yerləşdirilmiş əmanətlər	**-**	**852**	**952**

2013-cü il ərzində Qrup 2.5 faiz dərəcəsi ilə Avro valyutasında "UniCredit" Bank Srbija A.D. Beogradda əmanət yerləşdirmişdir. 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə qalıq məbləğ bir il müddətinə 852 min AZN və 952 min AZN ekvivalentinə bərabər olmuşdur.

17. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Nağd pul vəsaitləri	6	29	295
Bankda yerləşdirilən nağd pul vəsaitləri	3,392	637	3,564
Overnayt bank əmanətləri	1,298	406	7,188
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**4,696**	**1,072**	**11,047**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarxilərinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin istifadəsinə dair heç bir məhdudiyyət qoyulmamışdır.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə overnayt bank əmanətləri 9, 11 və 90 gün müddətinə müvafiq olaraq 2.00%, 1.75% və 6.50% faiz dərəcəsi ilə "UniCredit" Bank Srbija A.D. Beogradda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri ilə əlaqəlidir.

1 yanvar 2014-cü il tarixinə 11 və 24 gün müddətinə müvafiq olaraq 1.45% və 1.59% dərəcəsi ilə 5,585 min AZN və 2,698 min AZN məbləğlərində iki overnayt əmanəti mövcud olmuşdur.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri və qısamüddətli bank overdraftlarına konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabata aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,696	1,072	11,047
Qısamüddətli bank overdraftları	-	(10,028)	(1,905)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**4,696**	**(8,956)**	**9,142**

18. DİGƏR AKTİVLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər maliyyə aktivləri:			
İşçilərə təqdim olunmuş kreditlər	142	159	180
Hesablanmış alınacaq vəsaitlər	6	33	235
Digər	7	-	293
Cəmi digər maliyyə aktivləri	**155**	**192**	**708**
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:			
Dövlət və yerli vəsaitlərdən alınacaq vəsaitlər	-	-	1
ƏDV əmanət hesabı	276	148	207
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	**276**	**148**	**208**
Cəmi digər aktivlər	**431**	**340**	**916**

19. SUBPODRATÇILARDAN ALINMIŞ ƏMANƏTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Xarici subpodratçılardan alınmış əmanətlər	10,216	8,576	3,115
Cəmi subpodratçılardan alınmış əmanətlər	**10,216**	**8,576**	**3,115**

Subpodratçılardan alınmış əmanətlər magistral yolun inşasının icra olunmasında subpodratçılardan alınmış qısamüddətli əmanətlərdir.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun subpodratçılardan alınmış cəmi əmanətlərin 43%, 37% və 41%-ni təşkil edən 4,371 min AZN, 3,134 min AZN və 1,280 min AZN məbləğlərində bir subpodratçıdan alınmış əmanətlərin cari qalığı mövcud olmuşdur.

20. MÜŞTƏRİDƏN ALINMIŞ AVANSLAR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
“Koridori Srbije”dən alınmış avanslar	5,221	25,506	29,429
Cəmi subpodratçıdan alınmış avanslar	**5,221**	**25,506**	**29,429**

Müştəridən alınmış avanslar Serbiya Respublikasında 763 və 11 saylı Magistral yolun inşası üzrə “Koridori Srbije” Ltd. şirkətindən alınmış avansları əks etdirir.

21. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
“Azər-Türk Bank” ASC	2,180	-	-
“Dəmirbank” ASC	1,500	-	-
“UniCredit” Bank Srbija A.D. Beograd	-	10,028	1,905
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	**3,680**	**10,028**	**1,905**

31 dekabr 2016-cı il tarixinə borc alınmış vəsaitlər “Azər-Türk Bank” ASC və “Dəmirbank” ASC-dən bir il müddətinə müvafiq olaraq 15% və 17% illik faiz dərəcəsi ilə 2,180 min AZN və 1,500 min AZN məbləğlərində banklardan alınmış qısamüddətli borc vəsaitlərini əks etdirir (31 dekabr 2015 və 2014-cü il: 4% illik faiz dərəcəsi ilə 10,028 min AZN və 1,905 min AZN ekvivalenti məbləğlərində “UniCredit” Bank Srbija A.D. Beograd-dan alınmış qısamüddətli bank overdraftları). Borc alınmış vəsaitlər təminatsızdır.

22. KREDİTOR BORCLARI VƏ DİGƏR ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Xarici subpodratçılara olan kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	21,686	18,455	18,227
Yerli subpodratçılara olan kreditor borclar və digər ödənilləcək vəsaitlər	8,313	30,808	76,074
Cəmi kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	**29,999**	**49,263**	**94,301**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun cəmi kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlərin 17%, 45% və 57%-ni təşkil edən 5,121 min AZN, 22,170 min AZN və 53,647 min AZN məbləğlərində iki müştəriyə ödəniləcək kreditor borclarının və digər vəsaitlərin qalıqları mövcuddur.

Müqavilələrə əsasən, xidmət və təchizat üçün ödəniş üzrə orta kredit dövrü 30-60 günə qədərdir.

23. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il	31 dekabr 2014-cü il
Digər maliyyə öhdəlikləri:			
Əməkhaqqı və işçilərə ödəniləcək vəsaitlər	801	802	79
Digər	138	721	16
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	**939**	**1,523**	**95**
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:			
Dövlət və yerli fondlara ödəniləcək vəsaitlər	212	225	-
Tikinti müqavilələri üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün təminat haqqı	177	-	-
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	**389**	**225**	**-**
Cəmi digər öhdəliklər	**1,328**	**1,748**	**95**

24. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə 129 min AZN təşkil edən səhmdar kapitalı bir səhmin nominal dəyəri 3,225 AZN olan 40 səhmdən ibarətdir.

Qrupun mülkiyyətinə aid məlumatlar üçün Qeyd 1-ə baxın.

İl ərzində elan edilmiş və ödənilmiş dividendlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
1 yanvarda ödənilməli dividendlər	-	-	-
İl ərzində elan edilmiş dividendlər	-	6,338	5,220
İl ərzində ödənilmiş dividendlər	-	(6,338)	(5,220)
31 dekabrda ödənilməli dividendlər	**-**	**-**	**-**

25. TİKİNTİ MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ GƏLİRLƏR

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Xarici tikinti müqavilələri üzrə gəlirlər	138,474	96,297	87,183
Yerli tiktinti müqavilələri üzrə gəlirlər	50,179	135,222	471,579
Cəmi tikinti müqavilələri üzrə gəlirlər	**188,653**	**231,519**	**558,762**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə cəmi tikinti müqavilələri üzrə gəlirlərin 21%, 36%, 64%-ni təşkil edən 39,103 min AZN, 84,277 min AZN və 357,515 min AZN məbləğlərində tikinti müqavilələri üzrə gəlirlərə daxil edilmiş vəsaitlər bir müştəridən alınmışdır.

26. TİKİNTİ ÜZRƏ XƏRCLƏR

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	**31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə**
Subpodratçı xərcləri	100,219	128,563	288,477
Material xərcləri	26,318	39,247	168,358
Əməkhaqqı və əlaqəli xərclər	12,406	15,571	17,633
Yanacaq xərcləri	6,773	8,025	9,389
Əmlak, qurğu və avadanlıqların amortizasiya xərcləri	5,546	7,445	7,540
Sosial sığorta xərcləri	2,287	3,120	3,115
Təmir və texniki xidmət xərcləri	1,832	1,818	2,170
Daşınma xərcləri	1,805	3,293	3,435
İcarə xərcləri	528	1,003	2,115
Kommunal xərclər	470	512	564
Sağlamlıq və təhlükəsizlik xərcləri	308	253	105
Neft və sürtkü yağları	302	413	634
Sığorta xərcləri	225	520	497
Rabitə xərcləri	222	185	276
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	116	122	60
Digər	179	102	312
Cəmi tikinti üzrə xərclər	**159,536**	**210,192**	**504,680**

27. ÜMUMİ VƏ İNZİBATİ XƏRCLƏR

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	**31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə**
Əməkhaqqı və əlaqəli xərclər	1,196	2,086	2,782
Köhnəlmə və amortizasiya	1,167	1,293	1,639
Ezamiyyət xərcləri	931	822	460
Məsləhət və peşəkar xidmətlər	784	295	386
Yanacaq xərcləri	439	433	1,141
Sponsorluq xərcləri	323	258	249
Bank tutulmaları	260	502	305
Sosial sığorta	254	459	458
Rabitə xərcləri	239	290	422
Ofis təchizatı	196	138	308
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	210	348	311
Sığorta xərcləri	145	409	330
Reklam xərcləri	119	224	149
İcarə xərcləri	81	81	81
Təhlükəsizlik xərcləri	47	65	82
Təmir və texniki xidmət xərcləri	37	36	37
Nümayəndəlik xərcləri	36	551	194
Kommunal xərclər	34	62	95
Cərimə və sanksiyalar	25	5	27
Üzvlük haqları	13	24	24
Digər	465	518	933
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	**7,001**	**8,899**	**10,413**

28. DİGƏR XƏRCLƏR

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Satılmayan mal-material ehtiyatlarının silinməsi	368	156	137
Zəmanətlər üzrə ehtiyatlar	177	-	-
Bioloji aktivlərin silinməsi üzrə zərər	142		
Digər	61	-	-
Mal-material ehtiyatları və digər xərclərlə bağlı avans ödənişlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	-	268	-
Əmlak, tikili və avadanlıqların silinməsi üzrə zərər	-	27	25
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	-	-	93
Əmlak, tikili və avadanlıqlarla bağlı avans ödənişlərinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	-	-	167
Cəmi digər xərclər	**748**	**451**	**422**

29. DİGƏR GƏLİRLƏR

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə
Materialların satışından daxilolmalar	205	-	20
3-cü tərəflərdən toplanmış cərimələr üzrə gəlirlər	85	1,046	20
Əmlak, qurğu və avadanlıqların silinməsi üzrə gəlirlər	83	-	-
Digər	182	-	-
Cəmi digər gəlirlər	**555**	**1,046**	**40**

30. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Qrup ödəniləcək cari mənfəət vergisi, eləcə də aktiv və öhdəlikləri üzrə vergi bazalarını fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin vergi qanunvericiliyinə əsasən hesablayır və uçotda əks etdirir ki, bu da MHBS-dən fərqli ola bilər.

Qrup bəzi xərclərin vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlərin vergi məqsədləri üçün vergidən azad olması nəticəsində daimi vergi fərqləri ilə üzləşir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatları məqsədləri üçün uçota alınan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə verginin hesablanması məqsədilə istifadə edilən məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlər üzrə xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınması üzrə müxtəlif metodlar/zaman müddətləri, eləcə də müəyyən aktivlər üzrə vergi-uçot əsaslı fərqlərdən yaranan müvəqqəti fərqlər ilə əlaqəlidir.

MHBS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir.

Azərbaycan Respublikasının və Serbiya Respublikasının vergi qanunvericiliyi xüsusilə müxtəlif şərh və dəyişikliklər yarada bilər. Bundan əlavə, rəhbərliyin vergi qanunvericiliyi haqqında şərhləri vergi orqanlarının şərhlərindən fərqlənə bilər, əməliyyatlara vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər və nəticədə Qrupa bu maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli ola biləcək vergi, cərimə və faizlər təyin edilə bilər.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə qalıqlardakı ümumi hərəkət aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	**31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə**
İlin əvvəlində	(810)	(2,272)	(3,192)
Təqdimat valyutasına çevrilmə	(1)	(2)	4
Mənfəət və zərər hesablarına tutulmalar	801	1,464	916
İlin sonunda	**(10)**	**(810)**	**(2,272)**

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü illərə olan müvəqqəti fərqlərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2016-cı il	**31 dekabr 2015-ci il**	**31 dekabr 2014-cü il**
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər:			
Debitor borcları və digər alınacaq vəaitlər	6,982	6,042	3,030
Mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri	1,271	1,545	447
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	1,114	1,114	1,114
Mal-material ehtiyatları	915	533	305
Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişləri	291	190	210
Qeyri-maddi aktivlər	7	3	-
Digər öhdəliklər	512	319	79
Cəmi vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	**11,092**	**9,746**	**5,185**
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər:			
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	(11,142)	(13,795)	(16,545)
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	(1)
Cəmi vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər	**(11,142)**	**(13,795)**	**(16,546)**
Xalis vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər	**(50)**	**(4,049)**	**(11,361)**
Xalis təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	**(10)**	**(810)**	**(2,272)**

Maliyyə mənfəəti ilə mənfəət vergisi xərci arasında əlaqə 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə aşağıdakı kimi izah edilir:

	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə	**31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**	**31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə**
Mənfəət vergisindən əvvəl gəlir	**17,436**	**11,351**	**35,991**
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcələri	20%	20%	20%
Qanunla təyin edilmiş vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi	(3,487)	(2,270)	(7,198)
Daimi fərqlər üzrə vergi təsiri	(166)	(238)	(41)
Mənfəət vergisi xərci	**(3,653)**	**(2,508)**	**(7,239)**
Cari mənfəət vergisi xərcləri	(4,454)	(3,972)	(8,155)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyində dəyişiklik	801	1,464	916
Mənfəət vergisi xərcləri	**(3,653)**	**(2,508)**	**(7,239)**

Cari vergi qanunvericiliyinə əsasən, Qrup şirkətlərinin müxtəlif vergi zərərləri və cari vergi aktivləri digər Qrup şirkətlərinin cari vergi öhdəlikləri və vergi tutulan mənfəətlərinə qarşı əvəzləşdirilə bilməz və müvafiq olaraq vergilər konsolidasiya edilmiş vergi zərərləri olduqda hesablanır. Buna görə təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri yalnız həmin vergiyə cəlb olunan müəssisəyə aid olduqda əvəzləşdirilir.

31. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində Qrup müştərilərinin tələbatlarını qarşılamaq məqsədilə müəyyən şərti risklər yarada bilən, lakin maliyyə vəziyyəti hesabatında əks etdirilməyən maliyyə alətlərində tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif kredit risklərinə malik bu alətlər konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti hesabatında öz əksini tapmamışdır.

Müştərilərin öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədikləri hallarda, girov və zəmanətlərin dəyərsiz olduğu zaman şərti öhdəliklər və təəhhüdlər üzrə Qrupun maksimal kredit itkisi, bu maliyyə alətlərini yaradan müqavilələr üzrə göstərilən məbləğlər şəklində təyin edilir.

Qrup şərti öhdəliklər üzrə, maliyyə vəziyyəti hesabatında əks etdirilən öhdəliklərində tətbiq edilən kredit nəzarət və idarəetmə siyasətindən istifadə edir.

Kapital öhdəlikləri

Qrupun 31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərində hazırlanmış kapital xərcləri üzrə əhəmiyyətli öhdəlikləri mövcud olmamışdır.

Məhkəmə prosedurları

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində müştərilər və üçüncü şəxslər tərəfindən Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Bankın rəhbərliyi hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün heç bir ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan vergi qanunvericiliyindəki müddəalara bəzən müxtəlif şərhlər və dəyişikliklər edilir və bu dəyişikliklər müxtəlif mənalarda şərh edilə bilər və nəticədə Azərbaycan vergi orqanları bu müddəaları özləri hesab etdikləri kimi şərh edə bilərlər. Praktikada, Azərbaycan vergi orqanları belə hallarda adətən vergi ödəyicilərinin əleyhinə qərar çıxarırlar ki, nəticədə vergi ödəyiciləri öz hüquqlarını məhkəmə vasitəsilə müdafiə etməyə məcbur olurlar. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan vergi orqanları məhkəmə orqanları tərəfindən təqdim edilmiş “haqsız vergi qazancı”, “əməliyyatın əsas kommersiya məqsədi” konsepsiyalarından və “əməliyyatın kommersiya mahiyyəti/(məqsədi)” kriteriyasından istifadə edə bilərlər.

Belə qeyri-müəyyənliklər, əsasən maliyyə alətlərinin/derivativlərin və transfer qiymətini təyin etmək məqsədilə əməliyyatın bazar qiymətinin istifadə edilməsi zamanı vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq edilmiş şərhinə aid edilə bilər. Bu hallar eləcə də kreditlər üzrə ehtiyatların yaradılması zamanı yaranan müvəqqəti fərqlərin və bunun vergi öhdəliyinə təsirinin vergi orqanları tərəfindən mənfəət vergisi bazasının bilərəkdən azaldılması kimi şərh edilməsinə aid edilə bilər. Rəhbərlik əmindir ki, bütün lazımi vergilər hesablanmış, öhdəliklər yaradılmışdır və ona görə də əlavə vergi ehtiyatının yaradılmasına ehtiyac yoxdur.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyicilərinin audit tarixindən əvvəlki üç ilə aid maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti vergi orqanları tərəfindən yoxlanıla bilər. Bundan əlavə, vergi yoxlamaları başa çatsa belə aparılmış yoxlamaların daha yüksək vergi orqanları tərəfindən yoxlanılması ehtimalı da istisna edilmir. Həmçinin, Azərbaycan Konstitusiya Məhkəməsinin qərarının müddəalarına əsasən vergi yoxlamasının əhatə etdiyi üç illik limit, məhkəmənin qərarına əsasən vergi ödəyicisinin vergi orqanlarını bilərək yanlış yönləndirdiyi və onlara yanlış yönləndirici məlumatlar verdiyi hallarda uzadıla bilər.

32. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

MUBS 24 “Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər” standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) Qrupun birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Qrupun fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Qrupun fəaliyyətinə ortaq nəzarət həyata keçirən şəxslər;

(b) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Qrup tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;

(c) Qrupun tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;

(ç) Qrupun və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;

(d) (a) və ya (ç) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(e) (ç) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya

(a) (ə) İş müddəti bitdikdən sonra Qrupun keçmiş işçiləri və ya Qrupun əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrup və digər əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatların təfərrüatları aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2016-cı il		31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar	**Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar**	**Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar**	**Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Təqdim olunmuş kreditlər		**3,035**		**133**		**67**
- Əlaqəli tərəflərə təqdim olunmuş kreditlər	239		133		67	
Ümumi və inzibati xərclər		**7,001**		**8,899**		**10,413**
- Təqdimat xərcləri	36		551		194	
Maliyyə gəlirləri		**16**		**146**		**57**
- Əlaqəli tərəflərdən alınmış maliyyə gəlirləri	13		11		4	

Direktorlar və rəhbərliyin əsas üzvlərinin mükafatlandırılması aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2016-cı il		31 dekabr 2015-ci il		31 dekabr 2014-cü il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar	**Konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir hesabatında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar**	**Konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir hesabatında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**	**Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar**	**Konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir hesabatında bu bənd üzrə cəmi məbləğ**
Əsas idarəetmə heyətinin kompensasiyası:						
- qısa müddətli işçi müavinətləri	112	**16,143**	326	**21,236**	921	**23,988**
Cəmi	**112**	**16,143**	**326**	**21,236**	**921**	**23,988**

33. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

31 dekabr 2016, 2015 və 2014-cü il tarixlərinə Qrupun ədalətli dəyərdə ölçülən maliyyə alətləri mövcud olmamışdır.

Aşağıda qeyd olunmuş cədvəldə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ədalətli dəyərdə ölçülmür və hər bir ədalətli dəyər ölçməsinin təsnifləşdirildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasında mövcud olan səviyyələr ilə təhlil edilir.

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)**	**Cəmi 2016-cı il**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Təqdim olunmuş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	3,035	**3,035**
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	839	**839**
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	42,335	**42,335**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2016-cı il	4,696	-	-	**4,696**
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	-	-	155	**155**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	10,216	**10,216**
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	3,680	**3,680**
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	29,999	**29,999**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	-	-	939	**939**

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)**	**Cəmi 2015-ci il**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	19,325	**19,325**
Təqdim olunmuş kreditlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	133	**133**
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	939	**939**
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	39,404	**39,404**
Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər	31 dekabr 2015-ci il	852	-	-	**852**

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)**	**Cəmi 2015-ci il**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2015-ci il	1,072	-	-	**1,072**
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	192	**192**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	8,576	**8,576**
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	10,028	**10,028**
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2015-ci il	-	-	49,263	**49,263**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2015-ci il	-	-	1,523	**1,523**

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	**Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)**	**Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)**	**Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)**	**Cəmi 2014-cü il**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	6,794	**6,794**
Təqdim olunmuş kreditlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	67	**67**
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	1,647	**1,647**
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	59,351	**59,351**
Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər	31 dekabr 2014-cü il	952	-	-	**952**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2014-cü il	11,047	-	-	**11,047**
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2014-cü il	-	-	708	**708**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər	31 dekabr 2014-cü il				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	3,115	**3,115**
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	1,905	**1,905**
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	31 dekabr 2014-cü il	-	-	94,301	**94,301**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2014-cü il	-	-	95	**95**

Ədalətli dəyərdə əks etdirilməyən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıdakı qeydlər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərdə əks etdirilməyən Qrupun maliyyə alətlərinin qalıq dəyərləri və ədalətli dəyərlərin növü ilə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərinin və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri daxil deyildir.

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

34. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Qrupun fəaliyyəti üçün risklərin idarə edilməsi əməliyyatların mühüm elementini təşkil edir. Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərəcək əsas risklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski.

Qrupun rəhbərliyi anlayır ki, səmərəli risklərin idarə oluması sisteminə malik olmaq vacib şərtdir. Bu məqsədlə, Qrup rəhbərliyi risk idarəetmə qrupu yaratmışdır. Bu qrupun əsas məqsədi Qrupu ehtimal edilən risklərə qarşı qorumaq və ona qarşıda qoyulan hədəflərə çatmaq imkanı yaratmaqdır. Risklərin idarə olunması qrupu vasitəsilə Qrupun rəhbərliyi, aşağıdakı risklərin idarə olulnmasına nəzarət edir:

Kredit riski

Qrup kredit riskinə məruz qalır ki, bu zaman maliyyə alətinə tərəf olan bir iştirakçı öz öhdəliyini yerinə yetirə bilmir və digər tərəf buna görə maliyyə zərərinə uğrayır.

Maksimal kredit riski

Qrupun məruz qaldığı maksimal kredit riski fərdi risklərdən və ümumi iqtisadiyyatın daşıdığı risklərdən asılı olaraq əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.

Likvidlik riski

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərin ödəmə müddəti üst-üstə düşmədikdə likvidlik riski risk kimi müəyyənləşdirilir. Likvidlik riski Qrupun maliyyə heyəti tərəfindən idarə olunur. Qrup likvidliyin idarə olunması üçün rəhbərliyi öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri likvidlik aktivləri səviyyəsinin hesab edilməsini; maliyyələşdirmə vəsaitlərinin əldə olunması üzrə imkanların saxlanılmasını, idarəetmə qaydalarına qarşı təəhhüdlər planı və nizamnamə tələblərinə qarşı maliyyə vəziyyəti hesabatı likvidlik əmsalının monitorinqinin keçirilməsini tələb edir.

Likvidlik və faiz dərəcəsi risklərinin təhlilləri aşağıdakı cədvəldə qeyd olunmuşdur:

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə öhdəliklərin ödəniş təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	**1 aya qədər**	**1 aydan 3 ayadək**	**3 aydan 1 ilədək**	**31 dekabr 2016-cı il**
Maliyyə aktivləri:					
Təqdim olunmuş kreditlər	5.37%	-	-	3,035	3,035
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər		839	-	-	839
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər		42,335	-	-	42,335
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		4,696	-	-	4,696
Digər maliyyə aktivləri		155	-	-	155
Cəmi maliyyə aktivləri		**48,025**	**-**	**3,035**	**51,060**
Maliyyə öhdəlikləri:					
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər		-	-	10,216	10,216
Borc alınmış vəsaitlər	15.82%	-	-	3,680	3,680
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər		29,999	-	-	29,999
Digər maliyyə öhdəlikləri		939	-	-	939
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		**30,938**	**-**	**13,896**	**44,834**
Likvidlik boşluğu		17,087	-	(10,861)	
Məcmu likvidlik boşluğu		**17,087**	**17,087**	**6,226**	

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərin ödəniş təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2015-ci il
Maliyyə aktivləri:						
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər		-	-	-	19,325	19,325
Təqdim olunmuş kreditlər	5.69%	-	-	133	-	133
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər		939	-	-	-	939
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər		39,404	-	-	-	39,404
Bankda saxlanılan əmanətlər		-	-	852	-	852
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		1,072	-	-	-	1,072
Digər maliyyə aktivləri		192	-	-	-	192
Cəmi maliyyə aktivləri		**41,607**	**-**	**985**	**19,325**	**61,917**
Maliyyə öhdəlikləri:						
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər		-	-	-	8,576	8,576
Borc alınmış vəsaitlər	4.00%	10,028	-	-	-	10,028
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər		49,263	-	-	-	49,263
Digər maliyyə öhdəlikləri		1,523	-	-	-	1,523
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		**60,814**	**-**	**-**	**8,576**	**69,390**
Likvidlik boşluğu		(19,207)	-	985	10,749	
Məcmu likvidlik boşluğu		**(19,207)**	**(19,207)**	**(18,222)**	**(7,473)**	

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərin ödəniş təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2014-cü il
Maliyyə aktivləri:						
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər		-	-	-	6,794	6,794
Təqdim olunmuş kreditlər	5.91%	-	-	67	-	67
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər		1,647	-	-	-	1,647
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər		59,351	-	-	-	59,351
Bankda saxlanılan əmanətlər		-	-	952	-	952
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		3,859	7,188	-	-	11,047
Digər maliyyə aktivləri		708	-	-	-	708
Cəmi maliyyə aktivləri		**65,565**	**7,188**	**1,019**	**6,794**	**80,566**
Maliyyə öhdəlikləri:						
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər		-	-	-	3,115	3,115
Borc alınmış vəsaitlər	4.00%	1,905	-	-	-	1,905
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər		94,301	-	-	-	94,301
Digər maliyyə öhdəlikləri		95	-	-	-	95
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		**96,301**	**-**	**-**	**3,115**	**99,416**
Likvidlik boşluğu		(30,736)	7,188	1,019	3,679	
Məcmu likvidlik boşluğu		**(30,736)**	**(23,548)**	**(22,529)**	**(18,850)**	

Qrupun 31 dekabr 2015 və 2014-cü il tarixlərinə bir ildən az dövr üzrə mənfi məcmu likvidlik boşluğu olmuşdur. Rəhbərlik əməliyyatlar nəticəsində daxil olacaq pul vəsaitləri və ya səhmdarları tərəfindən təmin ediləcək vəsaitlər, yaxud kənardan borc vəsaitlərinin cəlb olunması ilə məcmu mənfi likvidlik boşluğunu bağlamağı planlaşdırır.

Likvidlik və faiz dərəcəsi üzrə təhlillər MHBS 7 standartına müvafiq olaraq aşağıda göstərilən cədvəllərdə təqdim edilmişdir. Bu cədvəllərdə əks edilən məbləğlər maliyyə vəziyyəti hesabatında əks etdirilən məbləğlərlə uyğun deyil, ona görə ki, aşağıdakı təqdimat maliyyə öhdəliklərinin maliyyə vəziyyəti hesabatında effektiv faiz üsulu əsasında təqdim edilmiş ümumi müqavilə üzrə qalıq ödənişlərini (faizlərin ödənişi daxil olmaqla) əks etdirən ödəniş müddətlərinin təhlillərini əhatə edir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddəti üzrə təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	3,691	-	3,691
Cəmi faiz yaradan maliyyə öhdəlikləri	**-**	**-**	**3,691**	**-**	**3,691**
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	10,216	-	10,216
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	29,999	-	-	-	29,999
Digər maliyyə öhdəlikləri	939	-	-	-	939
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**30,938**	**-**	**13,907**	**-**	**44,845**

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddəti üzrə təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Borc alınmış vəsaitlər	10,035	-	-	-	10,035
Cəmi faiz yaradan maliyyə öhdəlikləri	**10,035**	**-**	**-**	**-**	**10,035**
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	-	8,576	8,576
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	49,263	-	-	-	49,263
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,523	-	-	-	1,523
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**60,821**	**-**	**-**	**8,576**	**69,397**

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəniş müddəti üzrə təhlili aşağıda göstərilən kimi olmuşdur:

	1 aya qədər	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən 5 ilədək	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Borc alınmış vəsaitlər	1,910	-	-	-	1,910
Cəmi faiz yaradan maliyyə öhdəlikləri	**1,910**	**-**	**-**	**-**	**1,910**
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	-	3,115	3,115
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	94,301	-	-	-	94,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	95	-	-	-	95
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**96,306**	**-**	**-**	**3,115**	**99,421**

Bazar riski

Bazar riski bazar amillərindəki, o cümlədən valyuta məzənnələri, faiz dərəcələri və əmtəə qiymətlərindəki dəyişikliklərdən yaranır. Bu amillərdəki dəyişikliklər Qrupun gəlirlərinə və xərclərinə və ya maliyyə alətlərinin dəyərinə təsir göstərə bilər. Qrupun bazar riskinin idarə edilməsində məqsəd gəlirlərini optimallaşdıraraq bu riski məqbul olan parametrlər çərçivəsində saxlamaqdır.

Material və xidmətlərin qiymətlərinin dəyişməsi riski

Qrup istehsal prosesində istifadə olunan material və xidmətlərin qiymətlərinin dəyişməsi riskinə məruz qalır. Qrup etibarlı təchizatçılarla işləməklə, onlarla uzun müddət ərzində yaranmış işgüzar əlaqələr qurmaqla və yeni və daha sərfəli resursların təmin edilməsi üçün axtarışlarla bu riskləri idarə edir.

Faiz dərəcəsi riski

Aşağıdakı cədvəl "risk göstəricisinin ehtimal edilən mümkün dəyişməsi" üsulu ilə hesablanmış və faizlərin dəyişməsinə Qrupun həssaslığını təqdim edir. Bu dəyişikliklərin həddi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və onlara təqdim edilən risk hesabatlarında öz əksini tapır.

Vergidən əvvəlki zərərə təsiri:

	31 dekabr 2016-cı il tarixinə		31 dekabr 2015-ci il tarixinə		31 dekabr 2014-cü il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Maliyyə öhdəlikləri:						
Borc alınmış vəsaitlər	37	(37)	100	(100)	19	(19)
Əməliyyat mənfəəti üzərində xalis təsir	37	(37)	100	(100)	19	(19)

Coğrafi konsentrasiya

Rəhbərlik həmçinin qanunvericilik və tənzimləmə sahəsindəki risklərin idarə edilməsinə və bu risklərin Qrupun fəaliyyətinə təsirinə nəzarət edir. Bu nəzarət mexanizmi Qrupa Azərbaycan Respublikasında investisiya mühitinin dəyişməsindən yaranan ehtimal edilən zərərləri minimal həddə salmağa şərait yaradır. Aktiv və öhdəliklərin coğrafi konsentrasiyası aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər qeyri İƏİT ölkələri	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	3,035	3,035
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	839	-	-	839
Debitor borcları və alınacaq vəsaitlər	2,028	2,762	37,545	42,335
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,240	-	1,456	4,696
Digər maliyyə akitvləri	121	-	34	155
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**6,228**	**2,762**	**42,070**	**51,060**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	10,216	10,216
Borc alınmış vəsaitlər	3,680	-	-	3,680
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	8,313	515	21,171	29,999
Digər maliyyə öhdəlikləri	919	-	20	939
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**12,912**	**515**	**31,407**	**44,834**
XALİS MÖVQE	**(6,684)**	**2,247**	**10,663**	

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	Digər qeyri İƏİT ölkələri	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	-	-	19,325	19,325
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	133	133
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	939	-	-	939
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	6,732	3,974	28,698	39,404
Bankda saxlanılan əmanətlər	-	-	852	852
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	639	-	433	1,072
Digər maliyyə aktivləri	144	-	48	192
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**8,454**	**3,974**	**49,489**	**61,917**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	8,576	8,576
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	10,028	10,028
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	30,808	660	17,795	49,263
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,120	-	403	1,523
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**31,928**	**660**	**36,802**	**69,390**
XALİS MÖVQE	**(23,474)**	**3,314**	**12,687**	

	Azərbaycan Respublikası	**İƏİT ölkələri**	**Digər qeyri İƏİT ölkələri**	**31 dekabr 2014-cü il Cəmi**
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	-	-	6,794	6,794
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	67	67
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	1,647	-	-	1,647
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	41,262	-	18,089	59,351
Bankda saxlanılan əmanətlər	-	-	952	952
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,854	-	7,193	11,047
Digər maliyyə aktivləri	458	-	250	708
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**47,221**	**-**	**33,345**	**80,566**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	3,115	3,115
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	1,905	1,905
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	76,074	3,073	15,154	94,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	79	-	16	95
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**76,153**	**3,073**	**20,190**	**99,416**
XALİS MÖVQE	**(28,932)**	**(3,073)**	**13,155**	

Xarici valyuta riski

Məzənnə fərqlərindən asılı olaraq maliyyə alətinin dəyərindəki dəyişmələr xarici valyuta riski adlanır. Bankın maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı belə risklərin təsirinə məruz qalır.

Qrupun xarici valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı məruz qalacağı risklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilmişdir:

	AZN	**ABŞ dolları**	**Avro**	**Digər valyuta**	**31 dekabr 2016-cı il Cəmi**
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	3,035	-	3,035
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	839	-	-	-	839
Debitor borcları və alınacaq vəsaitlər	2,028	2,165	38,142	-	42,335
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	3,234	-	1,305	157	4,696
Digər maliyyə akitvləri	121	-	34	-	155
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**6,222**	**2,165**	**42,516**	**157**	**51,060**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	10,216	-	10,216
Borc alınmış vəsaitlər	3,680	-		-	3,680
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	7,970	352	21,677	-	29,999
Digər maliyyə öhdəlikləri	919	-	20	-	939
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**12,569**	**352**	**31,913**	**-**	**44,834**
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	**(6,347)**	**1,813**	**10,603**	**157**	

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2015-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	-	-	19,325	-	19,325
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	133	-	133
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	277	662	-	-	939
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	6,732	3,974	28,698	-	39,404
Bankda saxlanılan əmanətlər	-	-	852	-	852
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	104	-	941	27	1,072
Digər maliyyə aktivləri	144	-	48	-	192
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**7,257**	**4,636**	**49,997**	**27**	**61,917**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				-	
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	8,576	-	8,576
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	10,028	-	10,028
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	30,808	232	18,223	-	49,263
Digər maliyyə öhdəlikləri	1,120	-	403	-	1,523
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**31,928**	**232**	**37,230**	**-**	**69,390**
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	**(24,671)**	**4,404**	**12,767**	**27**	

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər valyuta	31 dekabr 2014-cü il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Podratçılarda saxlanılan sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər	-	-	6,794	-	6,794
Təqdim olunmuş kreditlər	-	-	67	-	67
Subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər	1,647	-	-	-	1,647
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	-	-	952	-	952
Bankda saxlanılan əmanətlər	1,499	2,353	7,188	7	11,047
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	41,262	-	18,089	-	59,351
Digər maliyyə aktivləri	458	-	250	-	708
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**44,866**	**2,353**	**33,340**	**7**	**80,566**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər	-	-	3,115	-	3,115
Borc alınmış vəsaitlər	-	-	1,905	-	1,905
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	76,074	2,201	16,026	-	94,301
Digər maliyyə öhdəlikləri	79	-	16	-	95
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**76,153**	**2,201**	**21,062**	**-**	**99,416**
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	**(31,287)**	**152**	**12,278**	**7**	

Xarici valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəl Qrupun ABŞ dollarının və Avronun Azərbaycan manatına nisbətən məzənnəsində 10%-lik artmasına və ya azalmasına həssaslığını təhlil edir. 10% rəhbərlik tərəfindən xarici valyuta risklərini təhlil edərkən daxili risk hesabatlarında xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsinin Qrupa təsirini təhlil edərkən istifadə olunur. Həssaslıq təhlili xarici valyutada olan monetar aktiv və öhdəliklərin hesabat tarixinə qalıq dəyərindən istifadə edir və bu dəyəri məzənnədəki 10%-lik dəyişiklik üçün uyğunlaşdırır. Əgər xarici ölkələrə verilən kreditlər və xaricdəki əməliyyatlar üzrə verilən kreditlər borc verənin və ya borc alanın valyutasında deyilsə bu məbləğlər də həssaslıq təhlilinə daxil edilir.

	31 dekabr 2016-cı il tarixinə			
	AZN/ABŞ Dolları +10%	**AZN/ABŞ Dolları -10%**	**AZN/Avro +10%**	**AZN/Avro -10%**
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət üzrə xalis təsir	181	(181)	1,060	(1,060)

	31 dekabr 2015-ci il tarixinə			
	AZN/ABŞ Dolları +10%	**AZN/ABŞ Dolları -10%**	**AZN/Avro +10%**	**AZN/Avro -10%**
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət üzrə xalis təsir	440	(440)	1,277	(1,277)

	31 dekabr 2014-cü il tarixinə			
	AZN/ABŞ Dolları +10%	**AZN/ABŞ Dolları -10%**	**AZN/Avro +10%**	**AZN/Avro -10%**
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət üzrə xalis təsir	15	(15)	1,228	(1,228)

Qiymət riski

Qiymət riski bazar qiymətlərinin dəyişməsi nəticəsində, bu dəyişikliklərin konkret qiymətli kağıza və ya onu yerləşdirən tərəfə məxsus amillərdən və ya bazarda alınıb-satılan bütün qiymətli kağızlara təsir göstərən amillərdən asılı olaraq, maliyyə alətinin dəyərinin dəyişməsi ilə əlaqədar riskdir. Qrup ümumi və ya xüsusi bazar dəyişmələrindən yaranan qiymət risklərinə məruz qalır.

Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun məqsədləri onun fəaliyyətinin davam etmək qabiliyyətini qorumaq üçün iştirakçıların mənfəətini qaytarmaq və cəlb olunmuş və şəxsi vəsaitlərin optimal strukturunun qorunmasıdır.

Qrupun rəhbərliyi mütəmadi olaraq öz kapitalının strukturunu təhlil edir. Bu təhlilin nəticələri əsasında Qrup kapital balansının cəmi strukturunun saxlanmasına yönəldilmiş tədbirlər həyata keçirir.

Qrupun əsas maliyyə öhdəlikləri borc öhdəlikləri, maliyyə lizinqi öhdəlikləri və kreditor borcları və ödəniləcək digər vəsaitlərdir. Bu maliyyə alətlərinin əsas məqsədi Qrupun fəaliyyəti üçün vəsait cəlb etməkdir.

Həssaslıq təhlilinin məhdudiyyətləri

Yuxarıda göstərilən cədvəllərdə qeyd olunan təsirlər yalnız bir təxminin dəyişməsini və bu zaman digər təxminlərin sabit qaldığını nəzərdə tutur. Reallıqda isə, təxminlər və digər faktorlar arasında korrelyasiya mövcuddur. O da qeyd edilməlidir ki, bu həssaslıq münasibətləri xətti şəkildə deyil, və bu nəticələri daha böyük və ya daha kiçik təsirləri ölçmək üçün interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya etmək olmaz.

Həmçinin, həssaslıq təhlilində Qrupun aktiv və öhdəliklərini mütəmadi olaraq idarə etməsi nəzərə alınmır. Əlavə olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyəti istənilən zaman faktiki bazar dəyişmələrinin nəticəsində dəyişə bilər. Məsələn, Qrupun maliyyə risklərinin idarə olunması strategiyası, bazardakı dəyişikliklərdən yaranan risklərə qarşı Qrupu qorumağı qarşısına məqsəd qoyur. İnvestisiya bazarlarında müşayiət edilən düşmələr zamanı qiymətlər müəyyən həddin altına düşdükdə, rəhbərlik investisiyaların satılmasına, investisiya portfelinin strukturunun dəyişdirilməsinə qərar verə bilər və ya digər qoruyucu qərarlar qəbul edə bilər. Nəticədə, aktivlər bazar dəyəri ilə göstərildiyinə görə, təxminlərdə baş verən dəyişikliklər öhdəliklərə faktiki təsir göstərməyə bilər.

Bu kimi hallarda, öhdəlik və aktivlərin ölçülməsində istifadə edilən müxtəlif üsullar səhmdar kapitalında böyük dəyişikliklər yarada bilər.

Yuxarıda göstərilən həssaslıq təhlilinin digər məhdudiyyətlərindən biri Qrupun təxminlərinə görə ehtimal edilən riskləri təqdim etmək məqsədilə yalnız qısa müddətdə bazar dəyişmələri ilə əlaqədar proqnozlaşdırılması çətin olan fərziyyələrdən istifadə etməsidir. Bu zaman təxmin edilir ki, bütün faiz dərəcələri eyni qaydada və istiqamətdə dəyişir.

35. MHBS-İN İLK DƏFƏ QƏBUL EDİLMƏSİ

Qrup, 1 yanvar 2014-cü il tarixinə MHBS-ə effektiv keçid tarixi olmaqla MHBS-i ilk dəfə 2015-ci ildə qəbul etmişdir. Qrupun 1 yanvar 2014-cü il tarixinə ilkin MHBS əsasında maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının qəbul etdiyi Mühasibat Uçotunun Ümumi Qəbul edilmiş Prinsipləri (“keçmiş AZ MUÜQP”) əsasında hazırlanmış hesabatlarda aşağıdakı kimi üzləşdirilir.

	Qeyd-lər	Keçmiş AZ MUÜQP 1 yanvar 2014-cü il	MHBS-ə keçidin təsiri və xətalar 1 yanvar 2014-cü il	MHBS 1 yanvar 2014-cü il
AKTİVLƏR				
Uzunmüddətli aktivlər:				
Əmlak, tikilli və avadanlıqlar	a	41,367	17,275	58,642
Əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişləri	b	-	1,492	1,492
Qeyri-maddi aktivlər	c	110	4	114
Bioloji aktivlər		1,064	-	1,064
Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər		3,450	-	3,450
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		**45,991**	**18,771**	**64,762**
Cari aktivlər:				
Ödənilmiş əlavə dəyər vergisi	b	16,800	(3,369)	13,431
Mal-material ehtiyatları		20,234	-	20,234
Mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri	b	23,250	4,490	27,740
Subpodartçılarda saxlanılmış əmanətlər	f	-	67,191	67,191
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	b, d	16,707	9,368	26,075
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		15,854	-	15,854
Digər aktivlər	g	6,505	(2,835)	3,670
Cəmi cari aktivlər		**99,350**	**74,845**	**174,195**
CƏMİ AKTİVLƏR		**145,341**	**93,616**	**238,957**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL				
ÖHDƏLİKLƏR:				
Uzunmüddətli öhdəliklər:				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər		1,611	-	1,611
Subpodratçıdan alınmış avanslar		35,152	-	35,152
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	e	56	3,136	3,192
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**36,819**	**3,136**	**39,955**
Cari öhdəliklər:				
Borc alınmış vəsaitlər				
Subpodratçıdan alınmış avanslar		16,743	-	16,743
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər	h	79,841	83,457	163,298
Ödəniləcək vergilər	i	720	8,059	8,779
Digər öhdəliklər		400	-	400
Cəmi cari öhdəliklər		**97,704**	**91,516**	**189,220**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**134,523**	**94,652**	**229,175**
KAPİTAL:				
Səhmdar kapitalı		129	-	129
Bölüşdürülməmiş mənfəət	g, j, k	12,190	(1,036)	11,154
Digər ehtiyatlar		(1,588)	-	(1,588)
Məcmu məzənnə fərqləri		87	-	87
Cəmi kapital		**10,818**	**(1,036)**	**9,782**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**145,341**	**93,616**	**238,957**

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xalis aktivlərin üzləşdirilməsi:

	Qeyd-lər	Keçmiş AZ MUÜQP 31 dekabr 2014-cü il	MHBS-ə keçidin təsiri və xətalar 31 dekabr 2014-cü il	MHBS 31 dekabr 2014-cü il
AKTİVLƏR				
Uzunmüddətli aktivlər:				
Əmlak, tikilli və avadanlıqlar	a, m	38,661	17,199	55,860
Qeyri-maddi aktivlər		96	-	96
Müştəridə saxlanılan və sonradan geri qaytarılması gözlənilən əmanətlər		6,794	-	6,794
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		**45,551**	**17,199**	**62,750**
Cari aktivlər:				
Ödənilmiş əlavə dəyər vergisi	b	16,683	(3,622)	13,061
Mal-material ehtiyatları	l	15,852	(305)	15,547
Mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri	b	11,561	2,567	14,128
Təqdim olunmuş kreditlər		67	-	67
Subpodartçılarda saxlanılmış əmanətlər	f	-	1,647	1,647
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər	b, d	69,859	(10,508)	59,351
Bankda yerləşdirilmiş əmanətlər		952	-	952
Pul vəsaitləöri və onların ekvivalentləri		11,047	-	11,047
Digər aktivlər	b	1,231	(315)	916
Cəmi cari aktivlər		**127,252**	**(10,536)**	**116,716**
CƏMİ AKTİVLƏR		**172,803**	**6,663**	**179,466**
ÖHDƏLİKLƏR:				
Uzunmüddətli öhdəliklər:				
Subpodratçılardan alınmış əmanətlər		3,115	-	3,115
Subpodratçıdan alınmış avanslar		14,326	-	14,326
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	e	34	2,238	2,272
Digər öhdəliklər		8	-	8
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**17,483**	**2,238**	**19,721**
Cari öhdəliklər:				
Borc alınmış vəsaitlər		1,905	-	1,905
Subpodratçıdan alınmış avanslar		15,103	-	15,103
Kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər		94,301	-	94,301
Ödəniləcək vergilər	n	354	13,773	14,127
Digər öhdəliklər	o	6	81	87
Cəmi cari öhdəliklər		**111,669**	**13,854**	**125,523**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**129,152**	**16,092**	**145,244**
KAPİTAL:				
Səhmdar kapitalı		129	-	129
Bölüşdürülməmiş mənfəət		44,115	(9,429)	34,686
Digər ehtiyatlar		49	-	49
Məcmu məzənnə fərqləri		(642)	-	(642)
Cəmi kapital		**43,651**	**(9,429)**	**34,222**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**172,803**	**6,663**	**179,466**

31 dekabr 2014-cü il tarixində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatın üzləşdirilməsi:

	Qeyd-lər	Keçmiş AZ MUÜQP 31 dekabr 2014-cü il	MHBS-ə keçidin təsiri və xətalar 31 dekabr 2014-cü il	MHBS 31 dekabr 2014-cü il
Tikinti müqavilələri üzrə gəlirlər		558,762	-	558,762
Tikinti xərcləri	p	(512,343)	7,663	(504,680)
Ümumi mənfəət		**46,419**	**7,663**	**54,082**
Ümumi və inzibati xərclər	o, p	-	(10,413)	(10,413)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	m	-	(1,950)	(1,950)
Debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	d	-	(5,544)	(5,544)
Digər xərclər	q	(81)	(341)	(422)
Digər gəlirlər		40	-	40
Əməliyyat mənfəəti		**46,378**	**(10,585)**	**35,793**
Maliyyə gəlirləri və xərcləri, xalis		(315)	-	(315)
Xarici valyuta məzənnələri üzrə (zərər)/gəlir, xalis		513	-	513
Vergidən əvvəl mənfəət		**46,576**	**(10,585)**	**35,991**
Mənfəət vergisi xərci	e, n	(1,717)	(5,522)	(7,239)
İL ÜZRƏ XALİS MƏNFƏƏT		**44,859**	**(16,107)**	**28,752**

a) MHBS və keçmiş MUÜQP üzrə köhnəlmə üsulları/dərəcələri arasında yaranmış fərq tanınmışdır;

b) Qrup mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avans ödənişləri, əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə avans ödənişləri, mal-material ehtiyatları və digər cari aktivlər ilə əlaqəli bir çox düzəlişlər və yenidən təsnifləşdirmələr etmişdir;

c) Proqram təminatı üzrə müəyyən xərclər MHBS çərçivəsində qeyri-maddi aktivlərə yenidən təsnif edilmişdir;

d) Qrup debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər üzrə ehtiyat yaratmamışdır və həmçinin, keçmiş MUÜQP-yə əsasən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında zaman xətası olmuşdur, lakin MHBS-ə müvafiq olaraq həmin vəsaitlər şübhəli və bərpa oluna bilməyən borclar olaraq qiymətləndirilmiş və ehtiyat yaradılmış və düzəldilmişdir;

e) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən təxirə salınmış vergi öhdəliklərini uçota almamışdır, lakin MHBS-ə müvafiq olaraq həmin öhdəliklər hesablanmış və uçota alınmışdır;

f) Qrup subpodratçılarda saxlanılan əmanətlər üzrə avans ödənişlər ilə bağlı yenidən təsnifləşdirmə düzəlişləri etmişdir;

g) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən digər cari aktivlər nəzdində il ərzində yaranmış tikinti layihələri üzrə xərcləri toplamışdır, lakin həmin xərclər MHBS-ə müvafiq olaraq əhəmiyyətli xərclərdən silinmişdir;

h) Qrup kreditor borcları və digər ödəniləcək vəsaitlər ilə bağlı düzəlişlər və yenidən təsnifləndirmələr etmişdir;

i) Qrup ödəniləcək vergilər ilə bağlı düzəlişlər və yenidən təsnifləndirmələr etmişdir;

j) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən qeyri-monetar maddələr üzrə valyuta mübadiləsindən yaranan gəlir və zərərləri yenidən hesablamışdır, lakin MHBS əsasında həmin məbləğlər düzəldilmişdir;

k) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən mal-material ehtiyatları və digər xərclər üzrə avanslar, eləcə də əmlak, tikili və avadanlıqlar və subpodratçılara ödənilmiş avanslar üzrə ehtiyat yaratmamışdır, lakin MHBS əsasında ehtiyat yaradılmışdır;

l) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən az hərəkətli mal-material ehtiyatlarının silinməsi üzrə ehtiyat yaratmamışdır, lakin MHBS əsasında ehtiyat yaradılmışdır;

m) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən əmlak, tikili və avadanlıqalr üzrə dəyərsizləməyə dair yoxlanış həyata keçirməmişdir, lakin əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə təmin edilmişdir;

n) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən vergi orqanlarına ödəniləcək vergi məbləğlərini düzgün tanınmamışdır, lakin MHBS əsasında həmin məbləğlər düzgün tanınmışdır;

o) Qrup keçmiş MUÜQP-yə əsasən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında istifadə olunmamış məzuniyyət öhdəliklərini tanımamışdır, lakin həmin öhdəliklər MHBS əsasında tanınmışdır;

p) Qrup ümumi və inzibati xərclərə, tikinti xərclərinə MHBS-ə müvafiq olaraq müəyyən düzəlişlər və yenidən təsnifləndirmələr etmişdir;

q) Qrup ümumi və inzibati xərclər və digər xərclərə MHBS-ə müvafiq olaraq müəyyən düzəlişlər və yenidən təsnifləndirmələr etmişdir.